

Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän loppuraportti (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:21)

Lausuntotiivistelmä

1.1 Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29.2.2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 kansallista täytäntöönpanoa koskeväksi lainsäädännöksi. Työryhmä luovutti loppuraporttinsa kunnioittavasti sosiaali- ja terveysministeriölle Helsingissä 31.3.2017. Työryhmän loppuraporttiin sisältyi Suomen Vakuutusmeklariliiton ry:n eriyvä mielipide.

Työryhmän loppuraportissa ehdotettiin säädettäväksi laki vakuutusten tarjoamisesta, ja samalla ehdotettiin kumottavaksi vakuutusedustuksesta annettu laki. Lisäksi ehdotettiin muutoksia vakuutusyhtiölakiin, vakuutusyhdistyslakiin, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin, vakuutus sopimuslakiin, työtapaturma- ja ammattitautilakiin, urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annettuun lakiin, Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettuun lakiin, sijoituspalvelulakiin ja rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin. Vakuutus sopimuslakia ja Finanssivalvonnasta annettua lakia lukuun ottamatta ehdotetut muutokset olivat lähinnä teknisiä.

Laki vakuutusten tarjoamisesta koski vakuutuksenantajia, vakuutusedustajia, sivutoimisia vakuutusedustajia sekä vähäisiltä osin pientä ja rajattua toimintaa harjoittavia eräitä sivutoimisia vakuutusedustajia sen mukaan kuin edellä mainittujen tahojen toiminta täyttää vakuutuksen tarjoamisen määritelmän. Laki koski ensivakuutusta ja monilta osin jälleenvakuutusta. Vakuutusedustajia olisivat vakuutusmeklarit ja asiamiehet. Ne voisivat harjoittaa toimintaansa pää- tai sivutoimisin. Vakuutusmeklarit toimisivat asiakkaan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella vakuutuksenantajiin nähden riippumattomina. Asiamiehet toimisivat vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla. Laissa säädettäisiin vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan toimeksiantojen hoitamisesta ja tiedonantovelvollisuudesta.

Vakuutusedustajat ja sivutoimiset vakuutusedustajat olisi rekisteröitävä Finanssivalvonnan ylläpitämään vakuutusedustajarekisteriin. Rekisteröinnin edellytyksinä olisivat muun muassa riittävä luotettavuus ja ammattitaito. Pää- ja sivutoimiselta vakuutusmeklarilta edellytettäisiin lisäksi riippumattomuutta vakuutuksenantajista ja vastuuvakuutusta.

Yhdessä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rekisteröity vakuutusedustaja tai sivutoiminen vakuutusedustaja voisi toimia muissakin alueen valtioissa. Toiminnan laajentaminen toiseen valtioon edellyttäisi ilmoitusmenettelyä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä. Ilmoitusmenettely sisältäisi yksityiskohtaisia säännöksiä toimivaltaisen viranomaisen velvollisuuksista.

Vakuutus sopimuslakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotettiin tehtäväksi useita direktiivistä johtuvia täsmennyksiä. Vakuutus sopimuslaissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin vakuutuksenantajan ja asiamiehen selonotto- ja tiedonantovelvollisuuksista asiakkaalle. Finanssivalvonnasta annetussa laissa säädettäisiin seuraamusmaksun ja muiden hallinnollisten seuraamusten määräämisestä sekä toiminnan tai menettelyn kieltämisestä Suomessa vakuutusten tarjoamista harjoittaville vakuutuksentarjoajille.

Työryhmä ehdotti, että lait tulisivat voimaan 23 päivänä helmikuuta 2018.

1.2 Lausuntokierros

Työryhmän loppuraportti lähetettiin 20.4.2017 lausuntoja varten yhteensä 39 toimijalle (ks. luettelo alla) sekä asetettiin julkisesti saataville sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuille. Lausunnon antamisen määräaika oli 12.6.2017. Sosiaali- ja terveysministeriö pidensi oikeusministeriön, Finanssivalvonnan, tietosuojavaltuutetun, Liikennevakuutuskeskuksen, Suomen matkatoimistoalan liitto ry:n ja Suomen vakuutusmeklariliitto ry:n lausuntoaika. Mainituista muiden lausunto on vastaanotettu 16.6.2017 ja Suomen vakuutusmeklariliiton lausunto 22.6.2017.

Lausuntopyynnön saaneista tahoista 24 antoi lausunnon (merkitty alla olevassa listassa merkillä *), ja lisäksi lausunnon antoi AIG Europe Limited sivuliike 16.6.2017. Palkansaajakeskusjärjestöt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Akava ry antoivat yhteisen lausunnon, jossa ne viittasivat Vakuutusväen Liitto VvL ry:n, Työeläkevakuuttajat TELA ry:n ja Tapaturmavakuutuskeskus TVK:n lausuntoihin. Kolme ilmoitti lausuntonaan, ettei toimijalla ole asiasta lausuttavaa.

Hankkeen asiakirjat mukaan lukien annetut lausunnot ovat olleet saatavilla sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilla 20.4.2017 alkaen (<http://stm.fi/hanke?selectedProjectId=26204>).

Oikeusministeriö	OM	*
Työ- ja elinkeinoministeriö	TEM	*
Valtiovarainministeriö	VM	*
Suomen Pankki		ilmoitus: ei lausuttavaa
Finanssivalvonta	Fiva	*
Patentti- ja rekisterihallitus		ilmoitus: ei lausuttavaa
Tietosuojavaltuutettu		*
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	KKV	*
Oikeusrekisterikeskus	ORK	*
Akava ry		*
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry		*
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry		*
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry		*
Arvopaperimarkkinayhdistys ry		
Finanssiala ry	FA	*
Keskuskauppakamari		
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry.		*
Kuluttajariitalautakunta		
Suomen matkatoimistoalan liitto SMAL ry	SMAL	*
Suomen tilintarkastajat ry		
Luottomiehet-Kreditmännens ry		
Markkinaoikeus		
Osakesäästäjien Keskusliitto ry		
Suomen Asianajajaliitto ry		
Suomen Kiinteistöliitto ry		*
Suomen Kuntaliitto ry		
Suomen Lakimiesliitto ry		
Suomen pääomasijoitusyhdistys ry		
Suomen Aktuaariyhdistys ry		ilmoitus: ei lausuttavaa

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry	SVAM	*
Suomen Yrittäjät ry	SY	*
Tapaturmavakuutuskeskus TVK	TVK	*
Liikennevakuutuskeskus LVK	LVK	*
Työeläkevakuuttajat TELA ry	TELA	*
Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE	FINE	*
Palvelualojen työnantajat Palta ry	Palta	*
Vakuutusväen liitto VvL ry	VvL	*
OP Ryhmä	OP	*
Zurich Global Corporate Finland		

2 Yhteenveto

Yleisellä tasolla useissa lausunnoissa (Finanssiala (FA), Palvelualojen työnantajat (Palta), Tapaturmavakuutuskeskus (TVK), Liikennevakuutuskeskus (LVK), Elinkeinoelämän Keskusliitto (EK); palkansaajakeskusjärjestöt Akava, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK), Toimihenkilökeskusjärjestö STTK viittaavat TVK:n lausuntoon) pidettiin lainsäädännöstä seuraavien välttämättömien uudistusten täytäntöönpanoaikaa tiukkana tai haastavana. Lausunnoissa todettiin, että vakuutusentarjoajille jää enintään vain joitakin kuukausia lainsäädännön edellyttämien muutosten täytäntöönpanoa varten. Osa lausunnonantajista jopa ehdotti, että lainsäädännön kansallista voimaantuloaika lykätään.

Useissa lausunnoissa (työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), FA, OP Ryhmä (OP), Palta, Vakuutusväen liitto (VvL), LVK, EK, Suomen Vakuutusmeklariliitto (SVAM), Suomen Yrittäjät (SY); palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon) kiinnitettiin huomiota yleisesti tai säännöskohtaisesti direktiiviä tiukempiin kansallisiin säännöksiin ja niiden vaikutuksiin. TEM, Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kuluttajanäkökulmasta sekä Kuluttajaliitto suhtautuivat näihin ehdotuksiin lähtökohtaisesti hyväksyvästi. Muutoin kyseisiin ehdotuksiin suhtauduttiin yleisesti kielteisesti, mutta vakuutusmeklareiden palkkiokiellon osalta näkemykset jakautuivat lähinnä vakuutusalan yritysten keskinäisen kilpailuasetelman mukaisesti (ks. alla 44 §). TEM:n käsityksen mukaan lähtökohtaisesti ehdotettu laki ei vaikuta sisältävän merkittävässä määrin kansallisia säännöksiä, joista aiheutuisi yrityksille kustannuksia. TEM esitti direktiiviä tiukempien kansallisten säännösten ja niiden mahdollisten euromääräisten vaikutusten tarkempaa yksilöintiä esityksen perusteluissa. Muutoin lausunnoissa todettiin, että sääntelystä aiheutuvat kustannukset heikentävät vakuutusalan yritysten ja välillisesti asiakasyritysten toiminta- ja kilpailuedellytyksiä, jopa vaarantavat ne, erityisesti suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin. Säännösten katsottiin myös heikentävän toimialan mahdollisuuksia kehittää toimintaansa. Osassa lausunnoista todettiin, että säännökset ovat omiaan lisäämään tietojärjestelmä-, selonotto-, tiedonanto-, dokumentointi- ja raportointivelvollisuuksia. Pidettiin mahdollisena, että uudistusten kustannukset saattavat siirtyä vakuutusten hintoihin ja kuluttajien maksettaviksi.

Muutamissa lausunnoissa (oikeusministeriö (OM), FA, LVK, OP, TELA; palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon) kiinnitettiin huomiota siihen, että lakiehdotukset eivät ole kaikilta osin selkeitä tai johdonmukaisia. Osassa lausunnoista epäselkeyden katsottiin johtuvan vaikeaselkoisesta direktiivistä ja säädösten monitasaisuudesta. OM korosti, että jatkovalmistelussa on kiinnitettävä perusteellista huomiota säännösten ja perusteluiden selkeyteen.

Muutamissa lausunnoissa tuotiin esiin erityisiä vaikutuksia tiettyihin säännösten kohteena olevien vakuutusten tarjoamista harjoittavien toimijoiden toimintaan (muun muassa AIG Europe Limited sivuliike (AIG) asiamiesten rekisteröinnin osalta, Suomen matkatoimistoalan liitto (SMAL) eräiden sivutoimisten vakuutusedustajien osalta) taikka säännösten erityisiä vaikutuksia tietyn asiakaspiirin toimintaan (muun muassa Suomen Kiinteistöliitto asunto-osakeyhtiöiden osalta ja Isännöintiliitto isännöitsijöiden osalta).

Yksityiskohtaisista säännöksistä annetut lausunnot käsittelivät pääasiassa vakuutusten tarjoamisesta annettavaa lakia ja siihen liittyviä asetuksia sekä vakuutuslakia ehdotettuja muutoksia. Myös muita lakimuutoksia koskevia hajanaisia huomioita esitettiin.

Vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain osalta keskeisiä säännöskohtaisia kysymyksiä olivat (sulkeissa työryhmän lakiehdotuksen pykälänumero):

- soveltamisala (1-3 §)
- vakuutusten tarjoamiseen osallistuvan henkilön rikos- ja sakkorekisteritietojen toimittaminen työnantajana olevalle vakuutusentarjoajalle hyvämaineisuuden tarkistamiseksi (14 § ja 64 §)
- ammattipätevyys (15-17 §)
- palkitseminen (21, 28 ja 44 §)
- kytkeykaupan kieltä (30 §)
- seuraamukset (59, 62 ja 63 §).

Lisäksi esiin eräissä lausunnoissa nostettiin esiin tiettytyyppisten sijoitusvakuutusten tarjoaminen ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia (ns. execution only -jäsenvaltio-optio).

Lain soveltamisalaa koskevien säännösten osalta lausunnoissa kiinnitettiin huomiota vakuutusten tarjoamisen määritelmään ja sen perusteluihin (OM), lain soveltamiseen ryhmävakuutuksiin (OP) ja lain soveltamiseen työeläkevakuutusyhtiöihin (TELA; palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon). Lisäksi SMAL kiinnitti huomiota 3 §:n perusteluiden osalta vakuutuksenantajan ja ehdotuksessa tarkoitettun erään sivutoimisen vakuutusedustajan toiminnan järjestämisvelvollisuuksiin erilaisissa soveltamistilanteissa.

Rikos- ja sakkorekisteritietojen toimittamista työnantajalle koskevasta ehdotuksesta lausuiivat oikeusministeriö, tietosuojavaltuutettu, oikeusrekisterikeskus, Palta, VvL ja TEM. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon. Oikeusrekisterikeskuksen lausunnon mukaan voimassa olevan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 1 momentin 2 kohdan ja ehdotuksen nojalla tietoja voidaan toimittaa ainoastaan Finanssivalvonnalle (Fiva) hyvämaineisuuden selvittämiseksi. Yksityinen henkilö voi saada rikosrekisteriotteensa eteenpäin esitettäväksi ainoastaan rikosrekisterilain 6 §:n nojalla, esimerkiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 2 §:ssä tarkoitettua tehtävää varten. Oikeusrekisterikeskuksen ei olisi mahdollista luovuttaa yksityishenkilölle otetta rikosrekisteristä esitettäväksi vakuutusentarjoajalle voimassa olevan rikosrekisterilain ja ehdotuksen nojalla. Samoin oikeusministeriö ja tietosuojavaltuutettu eivät pitäneet ehdotusta mahdollisena toteuttaa. Jos tämä tulisi mahdolliseksi, Palta ja VvL esittävät ehdotuksen 14 §:n yksityiskohtaisia perusteluita täsmennettäväksi. TEM esitti ulkomaalaisten henkilöiden tietojen säännöstä (64 §) ja yksityiskohtaisia perusteluita koskevia tarkennuksia.

Ammattipätevyyttä koskevista vaatimuksista lausuiivat FA, TELA, AIG, VvL, Palta ja LVK. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n ja TELA:n lausuntoihin.

Työntekijän palkittamisen ja eturiidan osalta (21 ja 28 §) ehdotuksista lausuiivat FA, OP, Palta, VvL ja EK. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon. FA ja OP

totesivat, että 21 §:n tarkoituksena on kieltää asiakkaan etujen kanssa ristiriitaiset palkitsemistavat. FA:n ja OP:n käsityksen mukaan pykälän 2 momentin perustelut ovat tiukemmat kuin direktiivi edellyttää. FA:n ja EK:n mukaan erilaisten palkitsemismallien tulisi olla mahdollisia, jos ne eivät ole asiakkaan edun vastaisia, ja perusteluja ehdotettiin muutettaviksi MiFID II -direktiivin mukaisesti. LVK yhti FA:n lausuntoon. Paltan ja VvL:n mukaan asioista on vakiintuneesti sovittu yrittäjäkohtaisesti, millä parhaiten otetaan huomioon myyntipainotukset ja tuotteiden erityispiirteet.

Vakuutusmeklareiden palkkiokiellon (44 §) osalta lausunnonantajien näkemykset jakoutuivat. Voimassa olevan vakuutusmeklareiden palkkiokiellon säilyttämistä kannattivat FA, EK, TELA, TVK, Vakuutus- ja rahoitusneuvonta (FINE) sekä Kuluttajaliitto ja KKV kuluttajanäkökulmasta. LVK yhti FA:n lausuntoon. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittasivat TELA:n ja TVK:n lausuntoihin. Useat lausunnonantajat katsoivat, että riippumattomuus varmistetaan palkkiokiellolla. Palkkiokiellon lieventämistä pitivät perusteltuna Fiva ja KKV kilpailunäkökulmasta perustellen tätä muun muassa palkkioita koskevien tietojen läpinäkyvyydellä ja yhdenmukaisuudella MiFID II -direktiivin kanssa. Vakuutusmeklareiden palkkiokiellon kumoamista kannattivat SVAM, AIG ja, jos lisäperusteita kiellon säilyttämiselle ei ole, Suomen Yrittäjät.

Kytkeykaupan kiellosta (30 §) lausuivat KKV, FA, OP, EK ja Kuluttajaliitto. LVK yhti FA:n lausuntoon. KKV esitti harkittavaksi, että vakuutuslaitosten sitominen pankkituotteisiin kiellettäisiin laissa myös silloin, kun se toteutetaan muuten kuin varsinaisella kytkeykaupalla esimerkiksi alennusjärjestelmillä. KKV on saanut selvitystoiminnassaan viitteitä siitä, että tämä voi vaikeuttaa markkinoiden toimintaa kuluttajien haitaksi. Lisäksi kuluttajanäkökulmasta KKV kannatti kytkeykauppaa koskevan 30 §:n osalta sitä, että ehdotuksessa ei selkeyden ja kuluttajansuojan vuoksi tehty direktiivin mukaista epäselvyyksiä aiheuttavaa jakoa pää- ja sivutuotteisiin, vaan vakuutuslaitosten osalta kytkeykauppa olisi aina kiellettyä. Kuluttajaliiton mukaan ehdotus vahvistaisi asiakkaan asemaa. Finanssiala, OP ja EK totesivat, että ehdotus on tiukempi kuin direktiivissä sallitaan. Se on myös tarpeellista kansallista lisäsääntelyä, josta tulisi luopua. Finanssiala, OP ja EK viittasivat myös siihen, että perusteluissa ei ole tietoa kuluttajille haitallisista seikoista. OP viittasi myös palveluiden kehittämisen vaikeutumiseen.

SVAM, SY ja Isännöintiliitto kannattivat sitä, että sallittaisiin yhden laskun käyttäminen vakuutusmaksun ja vakuutusmeklarin palkkion maksamiseen siten, että vakuutusyhtiö tilittäisi vakuutusmeklarin palkkion vakuutusmeklarille sen mukaan, mitä vakuutusmeklarin ja toimeksiantajan välillä on sovittu (46 §).

Hallinnollisten seuraamusten (59 §) osalta lausuivat OM, valtiovarainministeriö (VM), Fiva, FA, TELA, LVK ja EK. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon. OM, VM ja Fiva kiinnittävät huomiota perusteluiden riittävyteen ja muotoiluun. FA, LVK ja EK katsoivat, ettei ehdotuksen soveltamisalan laajentamiselle direktiivin mukaisesta soveltamisalasta ole esitetty riittäviä perusteita.

Vahingonkorvaussäännöksistä lausuivat Finanssiala, OP, TELA, LVK ja EK sekä OM ja FINE. OM ja FINE kiinnittivät huomiota vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuusäännöksen (62 §) muotoiluun ja perusteluihin liittyviin epäkohtiin. FINE piti sopimuksen ulkopuolisille henkilöille korvattavien vahinkojen alaa ja soveltamistilanteita tavanomaista laajempina. FA, OP, TELA, EK, LVK ja FINE pitivät vakuutusyhtiöitä koskevaa vahingonkorvaussäännöstä (63 §) tarpeettomana, koska asiasta säädetään yleisesti sovellettavassa vahingonkorvauslaissa. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittasivat TELA:n lausuntoon.

Vakuutusopimuslakia koskevien muutosehdotusten eri epäkohdista ja korjaustarpeista lausuiivat pääasiassa KKV, FA, OP, LVK ja FINE. KKV kiinnitti huomiota vakuutustarpeen kattavaan selvittämiseen ja tietojen toimittamisen tapaan sekä terminologiaan. FINE piti tärkeänä, että vakuutustarpeen selvittämisen laiminlyöntiä koskevaa seuraamusta selkeytetään perusteluissa. Kuluttajaliiton mukaan tiedonantovelvollisuuksia koskevat säännökset parantavat asiakkaan asemaa. Toisaalta erityisesti OP piti vakuutusopimuslain muutosehdotuksia liian pitkälle menevinä ja kansallisena lisäsääntelynä. LVK ei kannattanut vakuutusopimuslain selonotto- ja tiedonantovelvollisuuden laajentamista koskemaan liikennevakuutusta. LVK:n mukaan yksityiskohtaisia perusteluita olisi tältä osin vähintäänkin tarkennettava. LVK kiinnitti huomiota myös tietojen toimittamisen tapaan ensisijaisesti digitaalisessa muodossa.

3 Lausuntopalaute

3.1. Yleiset huomiot

TEM:n mielestä tulokinnanvaraisesta direktiivistä huolimatta loppuraporttiin sisältyvä hallituksen esitysluonnos on hyvin laadittu. TEM kannattaa useita ehdotuksen perustavanlaatuisia ratkaisuja, jotka on erikseen lueteltu lausunnossa. Lisäksi TEM on kiinnittänyt huomiota vaikutusarvioiteihin ja esityksen vaikutuksiin vakuutuksenantajiin ja vakuutusedustajiin. Sääntelykustannukset voivat heikentää yritysten toimintaedellytyksiä. Siten TEM pitää hyvänä ja tärkeänä, että ehdotetussa laissa on kiinnitetty huomiota vaikutusarviointiin ja pyritty siihen, että lakiin otettaisiin direktiivin vaatimuksia ylittävää kansallista sääntelyä vain, kun se on tarpeen asiakkaansuojan kannalta. TEM:n näkemyksen mukaan ehdotettu laki ei vaikuta sisältävän merkittävässä määrin kansallisia säännöksiä, joista aiheutuisi yrityksille kustannuksia. Se kuitenkin katsoi, että kansalliset säännökset ja niiden mahdolliset euromääräiset vaikutukset yrityksiin olisi hyvä yksilöidä, jotta nähdään, mikä osa sääntelykustannuksista seuraa direktiivistä ja mikä osa kansallisista velvoitteista ja vaatimuksista.

VM kannattaa tavoitetta tasapuolisten toimintaedellytyksien luomiselle erilaisten sijoitustuotteiden tarjoamiselle EU:n rahoitusmarkkinoilla. Sijoittajansuojan on oltava mahdollisimman yhdenvertaista riippumatta siitä, onko tarjottava sijoitustuote rahoitusväline vai sijoitusvakuutus.

OM toteaa, että esitysluonnoksessa on todella pitkiä virkkeitä ja pykälä ja se on monin paikoin vaikeaselkoinen eikä täysin asianmukaisen lakikielen mukainen. Osittain tämä johtuu direktiivin vaikeaselkoisuudesta ja jäykkyydestä, kun samoja direktiivin säännöksiä joudutaan soveltamaan niin vakuutusturvan osalta tarkasti säänneltyihin lakisääteisiin vakuutuksiin, tavanomaisiin ja yksinkertaisiin kuluttajavakuutuksiin, suurten yritysten vakuutuksiin sekä monimutkaisiin sijoitusvakuutuksiin. Lakitekstin selkeyden ja ymmärrettävyyden vuoksi jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin vielä tarkastella, miltä osin yksittäisiä pykälä olisi mahdollista selkeyttää. OM huomauttaa myös, että jatkovalmistelussa on huolehdittava, että muut vireillä olevat lakihankkeet, joilla on yhtymäkohtia nyt kyseessä oleviin lakiehdotuksiin, tulevat huomioituiksi.

Tietosuojavaltuutettu kiinnittää yleisesti huomiota EU:n yleisen tietosuojasetuksen rajaamiin sääntämismahdollisuuksiin sekä eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausunkäytäntöjen huomioon ottamiseen jatkovalmistelussa. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että kansallista henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä voidaan jatkossa pitää voimassa vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan, ja niiltä osin, kuin säännökset ovat välttämättömiä yleisen tietosuojasetuksen säännösten täydentämiseksi. Kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti. Lainsäädännön on oltava yleisen edun mukaista, oikeasuhtaista, selkeää ja täsmällistä ja sen soveltamisen ennakoitavaa. Lainsäätäjän tulisi tunnistaa suunnitellulle henkilötietojen käsittelylle peruste myös tietosuojasetuksesta, jolloin lainsäädännöllinen liikkumavara on mahdollis-

ta arvioida. Lisäksi tietosuojavaltuutettu toteaa, että lakiehdotusta on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta, erityisesti perustuslain 10 §:n kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Lisäksi perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa myös henkilötietojen suojan osittainen sisältyminen yksityiselämän suojan piiriin. Henkilötietojen suojan kannalta huomiota tulisi kiinnittää ainakin rekisteröinnin tavoitteeseen, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöön, niiden sallittuun käyttötarkoitukseen mukaan luettuna tietojen luovutettavuus, tietojen säilytysaikaan sekä rekisteröidyn oikeusturvaan.

FINE pitää ehdotettuja muutoksia enimmäkseen perusteltuina niiden asiakkaansuojaa parantavan vaikutuksen vuoksi. Erittäin hyvänä FINE pitää työryhmän mietinnön kantaa meklaripalkkioiden maksamisesta, sillä on tärkeää, että asiakkaiden kannalta toimivaksi todettu järjestelmä, joka aikaan selkiytti tilanteen asiamiesten ja meklareiden palkkion ottamisen osalta, saa jatkon.

FA toteaa lakiesityksen olevan merkittävä vakuutusalan toiminnan ja tuotteiden myyntimenettelyjen kannalta. Tästä johtuen olisi tärkeää, että uusi lainsäädäntö on rakenteeltaan mahdollisimman selkeää, ja perusteluissa kiinnitetään huomiota uusien velvoitteiden kuvaamiseen. Täytäntöön pantavan direktiivin sekavuudesta johtuen lakiesitys on osittain vaikeaselkoinen ja epä johdonmukainen. FA pitää esitystä kuitenkin huolellisesti valmisteltuna ja toteaa, että työryhmävalmistelussa on myös kiinnitetty huomiota vaikutusarviointien keräämiseen.

FA pitää esityksen tiukkaa aikataulua ongelmallisena, sillä eurooppalainen alemman tasoisen lainsäädäntötyö on edelleen kesken ja se hyväksyttäneen vasta syksyn kuluessa. Näin ollen alalle jää parhaassa tapauksessa vain muutama kuukausi aikaa valmistautua valmiisiin säännöksiin. FA:n mukaan STM:n onkin jo nyt valmistauduttava siihen, että lain kansallista täytäntöönpanoaikaa siirretään myöhemmäksi helmikuulta 2018. Uudet säännökset edellyttävät monelta osin hallinnollisten seuranta- ja tietoprosessien luomista, ylläpitoa, valvontaa ja raportointia. Tämä edellyttää vakuutusyhtiöiden ja niiden asiamiesten erilaisten it-prosessien rakentamista tai päivittämistä sekä henkilökunnan kouluttamista.

FA katsoo, että luonnoksessa esitetään eräiltä osin tiukempia säännöksiä kuin direktiivissä. Kansallista lisäsääntelyä ei tulisi esittää ilman vahvoja perusteita ja kansalliset optiot tulisi ottaa käyttöön. Ehdotuksia tulisi myös yhtenäistää sijoituspalveluiden myyntiä koskevan MiFID2-direktiivin säännösten kanssa. Vakuutus tuotteiden kireämpi kohtelu ei ole perusteltua. Vakuutusmeklarien riippumattoman roolin varmistaminen on keskeistä, jotta vakuutusmarkkinoiden erilaisten toimijoiden roolit pysyvät selkeinä. Esitetty palkitsemisäännös varmistaa meklarien riippumattomuuden. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

OP pitää tärkeänä, että Suomessa omaksuttu hyvä kuluttajansuojan taso vakuutus alalla säilytetään. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole laatia uutta tiukempaa kansallista lainsäädäntöä kuin mitä direktiivin muutokset edellyttävät. Direktiivin vaatimukset ylittävälle kansalliselle lainsäädännölle tulee olla perustellut syyt, koska direktiivin tavoitteena on jäsenmaiden kansallisen lainsäädännön harmonisointi ja kansallinen lisäsääntely voi heikentää suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä suhteessa ulkomaisiin yrityksiin. Lisäksi säädöksiä ei ole syytä tehdä kaikilta osin niin tiukaksi kuin mitä pelkästään sijoitusvakuutusten osalta vaaditaan. Direktiivissä on tehty selvä ero vahinkovakuutusten ja vakuutusmuotoisten sijoitus tuotteiden (sijoitusvakuutusten) välillä ja vastaavaa eroa pitäisi tuoda ehdotettua selkeämmin myös kansalliseen lainsäädäntöön. OP katsoo, että esitykseen sisältyy sellaisia kansallisia erityisvaatimuksia, jotka eivät ole hallitusohjelman, luonnoksen yleisperustelujen eivätkä myöskään asiakkaiden kuluttajansuojan mukaisia. Nämä vaatimukset voivat vaarantaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden kilpailukykyä ja toimialan kehittymistä.

TELA pitää yleisesti hallituksen esitysluonnosta hyvin ja perusteellisesti laadittuna. Lakiesitys on tosin hieman vaikeaselkoinen ja muuttaa voimassaolevaa sääntelykokonaisuutta. Tähän vaikuttaa osittain täytäntöön pantavan direktiivin monimutkaisuus.

SMAL pitää hyvänä, että vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty pienimuotoinen ja vakuutuslajeiltaan hyvin rajattu vakuutusten tarjoaminen, jota matkailualan toimijat harjoittavat. Näin ehdotus ei ole ristiriidassa esimerkiksi matkapakettidirektiivin kanssa, joka velvoittaa matkanjärjestäjän ainoastaan muistuttamaan asiakasta matkavakuutuksen tärkeydestä ja siitä, että asiakas itse tarkistaa, että vakuutus on riittävän kattava.

Kuluttajaliitto katsoo, että ehdotus vahvistaa esimerkiksi tiedonantovelvollisuuden ja kytkeykaupan osalta vakuutuksenottajan asemaa ja kannattaa sitä. Kuluttajaliitto on myös tyytyväinen siihen, että vakuutusmeklarien palkkiokielttoa ei olla muuttamassa. Vakuutusmeklarien tehtävänä on toimia nimenomaisesti vakuutuksenottajien apuna ja mahdollisuus ottaa vastaan palkkioita vakuutuksenantajilta vaarantaisi vakuutusmeklarien riippumattomuuden ja uskottavuuden.

Kiinteistöliitto pidättäytyy lausunnossaan lähinnä vakuutusmeklaritoimintaa koskevissa säädöksissä. Vakuutusmeklarin käyttö on tärkeä osa ammattimaista kiinteistönpitoa ja riskienhallintaa. Direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, ettei meklaripalveluiden käyttömahdollisuuksia taloyhtiöissä heikennetä nykyisestä. On tärkeää, että meklaripalveluiden tarjonta on monipuolista ja kilpailuolosuhteet ovat tasapuoliset kaikille toimijoille. Työryhmän loppuraportissa esillä olleisiin meklaritoimintaa koskeviin kohtiin Kiinteistöliitolla ei ole erityistä huomautettavaa. Säädytyksessä on varmistettava se, ettei asunto-osakeyhtiöitä eikä keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä rinnasteta vakuutustoiminnassa elinkeinonharjoittajiin tai kuluttajiin.

Isännöintiliitto pitää tärkeänä vakuutusalaan koskevan lainsäädännön kehittämistä erityisesti kuluttaja-asiakkaiden tehokkaan oikeusturvan varmistamiseksi. Isännöintiliitto toteaa, että sen asiakasyhtiöissä, eli tyypillisimmin asunto-osakeyhtiömuotoisissa taloyhtiöissä, isännöinti vastaa vakuutuksista. Vakuutusmeklaritoiminta on koettu hyväksi ja kustannustehokkaaksi tavaksi järjestää vakuutukset ja varmistua niiden kattavuudesta sekä sopimusta solmittaessa että sopimuksen voimassaoloaikana. Isännöintiliitto toteaa, että esityksessä tulisi huomioidaan myös suomalaisen asunto-osakeyhtiömuodon erityispiirteet.

VvL toteaa, että implementoitavan direktiivin kansallisen implementoinnin lähtökohtana on kaikkien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien toimijoiden asettaminen samaan asemaan vaadittavan ammattipätevyyden, hyvämaineisuuden sekä tietojenantovelvollisuuden suhteen. Uudella lainsäädännöllä ei tule ylittää direktiivin vaatimuksia, sillä kansallinen lisäsääntely heikentäisi suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ulkomaisiin toimijoihin verrattuna.

Palta toteaa, että lakiehdotus menee monissa kohdissa pidemmälle kuin mitä direktiivi edellyttää. Tällaisia ovat mm. lakiesityksen vakuutuksen tarjoajan toimintaa koskeva 21 § (palkkiomenettely) ja hallinnolliset sanktiot. Kansallisella lainsäädännöllä ei tule tiukentaa tai muutoinkaan ylittää direktiivin vaatimuksia. Kansallinen lisäsääntely saattaa suomalaiset toimijat huonompaan asemaan verrattuna ulkomaisiin. Palta toteaa myös, että kansalliseen valmistautumiseen on jäänyt liian vähän aikaa. Eurooppalaisesta valmisteluprosessista johtuen alemman tason lainsäädäntöprosessi on vielä kesken. Ilman tietoa alemman tason lainsäädännön tarkasta sisällöstä ei ole syytä panna täytäntöön kansallista lainsäädäntöä.

TVK antaa lausuntonsa työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta. TVK toteaa työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen olevan osa sosiaalivakuutusjärjestelmää ja työsuhteeseen liittyvää sosiaaliturvaa, jonka vuoksi niiden laajuus, sisältö ja korvaukset määräytyvät työtaturma- ja ammattitautilain mukaan ja eri vakuutusyhtiöt eroavat toisistaan vain vakuutusmaksuperusteiden osalta. TVK hyväksyy sen, että direktiivin sisältämiä säännöksiä täytäntöön pantaessa ei ole mahdollista ottaa täysin huomioon lakisääteisen vakuutuksen erityispiirteitä tai rajata sitä soveltamisalan ulkopuolelle. TVK:n näkemyksen mukaan vakuutusmeklareiden puolueettomuus ja riippumattomuus on tärkeää. Nykyinen vakuutusmeklareita koskeva palkkiokiello on toimiva eikä sen muuttamiselle ole perusteita. TVK kannattaa myös sitä, että ehdotuksessa työtaturma- ja ammattitautilain 156 §:ään lisättävän 3 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin on otettu sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisia työtaturma- ja ammattitautilain mukaisia vakuutuksia koskeva soveltamisohje, jolla rajataan vakuutustarpeen arviointi vapaaehtoisiin vakuutuksiin ja tiedonantovelvollisuus ennen kaikkea vakuutusmaksun rakenteeseen ja määrään. TVK korostaa kuitenkin, että työtaturma- ja ammattitautilain 170 §:ssä säädetty tiedonantovelvollisuus, jonka mukaan vakuutusnottajalla on oikeus saada oikea ja riittävä kuva vakuutusmaksunsa perusteista ja erikoismaksuperusteisella vakuutusnottajalla on oikeus saada riittävä tieto myös vakuutusmaksun pidemmän aikavälin kehityksestä, on riittävä eikä tiedonantovelvollisuutta ole tarkoituksenmukaista säätää tätä laajemmaksi.

LVK kannattaa työryhmän esitystä lakiluonnokseksi ja pitää kannatettavina vakuutuksen tarjoamisesta annetun direktiivin tavoitteita: kuluttajansuojan parantamista ja vakuutusten tarjoamista koskevien kansallisten sääntöjen yhdenmukaistamista. LVK kuitenkin toteaa, että esitys lisääisi sääntelyä lakisääteisen liikennevakuutuksen osalta erityisesti tiedonantovelvollisuutta koskien. Tämä voi osaltaan johtaa liikennevakuutusten myyntitilanteiden hankaloitumiseen ja pitkittymiseen. Kansallista lisäsääntelyä tulee hallitusohjelman mukaisesti välttää. Myös LVK pitää esityksen mukaista aikataulua tiukkana muun muassa esitettujen uudistusten vaatimien tietojärjestelmämuutoksien vuoksi. Tietojärjestelmäkustannukset, lisääntyvät raportointi-, selonotto-, tiedonanto- ja dokumentointivelvollisuudet lisäävät liikennevakuutusyhtiöiden hallinnollista työtä. Esityksen mukaiset uudistukset ja niiden toteuttaminen liikennevakuutusyhtiöissä voi siten siirtyä liikennevakuutusten hintoihin ja sitä kautta edelleen kuluttajien maksettavaksi. Muilta osin LVK yhtyy Finanssiala ry:n asiassa antamaan lausuntoon.

Palkansaajakeskusjärjestöt SAK, Akava ja STTK toteavat, että myös VvL, TELA ja TVK ovat antaneet lausunnot asiassa sosiaali- ja terveysministeriölle. Palkansaajakeskusjärjestöt viittaavat kyseisiin lausuntoihin.

EK pitää direktiivin säännöksiä hyvin laajoina ja monin paikoin tarpeettoman yksityiskohtaisina. Lisäksi direktiivin implementointi valmistuu valitettavan myöhäisessä vaiheessa, joten merkittävä ja laajamittainen lainsäädäntö tulee siten omaksua ja ottaa käytäntöihin nopeassa aikataulussa. EK pitää kuitenkin lain valmistelusta vastanneen STM:n valmistelutapaa hankkeessa hyvänä ja huolellisena ja katsoo, että lainsäädännön myöhäinen voimaantulo johtuu direktiivin monimutkaisuudesta ja EU:n finanssimarkkinasääntelylle tyypillisestä monitasaisuudesta. EK uudistaakin tältä osin aiemmin esittämänsä huolen eurooppalaisen lainsäädäntöprosessin valuviasta, jossa kansallinen lainsäädäntö on käsiteltävä ja hyväksyttävä ilman tarkkaa tietoa EU:n alemman tasoisen lainsäädännön sisällöstä. Koska tilanne toistuu verraten useissa EU:n lainsäädäntöhankkeissa ja tilanne on hyvin usein kohtuuton säädösten kohteina olevien yritysten kannalta, Suomen hallituksen tulisi terävöittää kautta linjan EU-edunvalvontaansa tältä osin. Lisäksi EK toivoo, että STM tarvittaessa siirtää täytäntöönpanoaikaa myöhemmäksi, jos alemmantasoinen EU-lainsäädäntö ei näytä valmistuvan ajallaan.

EK ei kannata hallituksen esitysluonnosta kaikilta osin. Esitysluonnos sisältää eräissä kohdissa vakuutusalan kannalta perusteettomasti tiukempia säännöksiä kuin mitä direktiivi edellyttää jäsenvaltiolta, eikä siitä todennäköisesti koituvia haittoja vakuutusosalalle ja yleiselle elinkeinoelämälle ei voida pitää vähäisinä. Lisäksi kansallinen lisäsääntely EU-lainsäädäntöhankkeissa on lähtökohtaisesti pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelmakirjausten vastaista.

SVAM toteaa, että vakuutusasiakkaiden edun ja vakuutusmarkkinoiden terveen kehityksen kannalta on tärkeää, että vakuutusmarkkinoilla toimii vakuutusyhtiöistä riippumattomia vakuutusmeklारेita. Tämä on tärkeää erityisesti kuluttaja-asiakkaiden ja niihin rinnastettavien pienten elinkeinonharjoittajien kohdalla, joilla ei ole vastaavia mahdollisuuksia arvioida eri vakuutusmarkkinoilla olevien toimijoiden asemaa ja etuaan kuin suurilla yritysasiakkailla. SVAM pitää joitakin lakiesityksen pykäläiä direktiivin vastaisina ja kuluttajien suojaamiseksi tarpeettomina ja katsoo, että niiden tosiasiallisena vaikuttimena on kilpailun rajoittaminen Suomen vakuutusmarkkinoilla. Nämä säännökset tulisi poistaa toimivan ja läpinäkyvän kansallisen vakuutusmarkkinan turvaamiseksi.

SVAM pitää kannatettavina direktiivin tavoitteita, joita ovat muun muassa vakuutusentarjoajien tasapuolinen kohtelu, kuluttajansuojan vahvistaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen. Oikein toteutettuina toisivat parannusta myös Suomen vakuutusmarkkinoille. Direktiivin päätavoitteet ja vaatimukset eivät kuitenkaan täyty lakiesityksessä sen nykysisältöisenä.

SVAM:n mukaan ehdotetut kansalliset kiristykset ovat Suomen kansallisen edun vastaisia, sillä ne sulkevat kotimaisen vakuutusmarkkinan toimivuutta vakuutusentottajien vahingoksi sekä rajoittavat kotimaisten vakuutusmeklारेiden ja viime kädessä myös kotimaisten vakuutusyhtiöidenkin toimintaa ja kansainvälistymistä. Kansalliset kiristykset palvelevat lähinnä muutamaa kotimaista vakuutusyhtiötä ja niiden Suomen vakuutusmarkkinoilla olevan kilpailun rajoittamispyrkimyksiä vakuutusentottajan edun vastaisesti. SVAM on erittäin huolissaan lakiesityksen vaikutuksesta nykysisältöisenä Suomen vakuutusmarkkinan läpinäkyvään kehitykseen, vakuutusentottajien suojaan, vakuutusmarkkinoilla tarvittavaan terveeseen kilpailuun ja negatiivisen markkinakehityksen kautta viime kädessä myös Suomen kansantalouteen.

SVAM katsoo, ettei direktiivi ei anna mahdollisuutta niin tiukkoihin kansallisiin kiristykseen kuin mitä lakiesitykseen nykysisältöisenä sisältyy. Lakiesityksen valmistelussa ei ole myöskään riittävästi arvioitu lain vaikutusta kotimaisen vakuutusmarkkinan kehitykseen osana eurooppalaista vakuutusmarkkinaa ja vakuutusentottajien suojaan kokonaisuudessaan. SVAM myös kuvailee Suomen ja Euroopan vakuutusmarkkinoita sekä vakuutusmeklारेiden tehtäviä ja merkitystä asiakkaille ja vakuutusmarkkinoiden toiminnalle.

SVAM:n mukaan Suomen nykyinen vakuutusedustusta koskeva laki on jo huomattavasti tiukempi kuin muualla Euroopassa. Euroopan tasolla on ollut yksiselitteinen tahtotila poistaa edellä mainitun kaltaiset sisämarkkinoiden toimivuutta ja yhtenäisyyttä haittaavat kansalliset kiristykset vakuutusmarkkinoilta. Tämän vuoksi uuden direktiivin kantavaksi periaatteeksi otettiin vakuutusmarkkinoilla toimivien vakuutusmeklारेiden, vakuutusasiamiesten ja vakuutusyhtiöiden tasapuolinen kohtelu (engl. level playing field) sekä kuluttajansuoja terveen ja läpinäkyvän eurooppalaisen vakuutusmarkkinan kehittämisen varmistamiseksi. Nyt esillä oleva lakiehdotus sisältää kuitenkin edelleen direktiivin vastaisia kansallisia tiukennuksia, vaikka direktiivi jo tyhjentävästi määrittelee, miten ja millä keinoin vakuutusentottajia tulee suojata vakuutuksia tarjottaessa. Euroopan unionin komissio on jo ottanut kantaa Suomen nykyisessä vakuutusedustuksesta annetussa laissa (570/2005) olevien saman sisältöisten kansallisten kiristysten osalta ja todennut yksiselitteisesti, että ne ovat ristiriidassa muun EU-lainsäädännön kanssa. Mikäli nyt ehdotettu uusi lainsäädäntö on edelleen direktiivin vastainen, on todennäköistä, että komissio tulee puuttumaan siihen. Myös Kilpailuvirasto (nykyisin

Kilpailu- ja kuluttajavirasto) on jo aikaisemmin ottanut kantaa Suomen vakuutusedustusta koskevassa laissa oleviin tarpeettomiin ja perusteettomiin kansallisiin kiristyksiin.

SVAM katsoo lisäksi, että nykyinen laki vakuutusedustuksesta ja ehdotettu laki vakuutusten tarjoamisesta nykysisältöisenä eivät sovellu nykyaikaiseen vakuutusmarkkinaan, saati tulevaisuuden digitalisoituvan markkinaan. Digitaalisten vakuutuspalvelujen tuottaminen ja saatavilla olo vakuutuksenottajille on suunta, johon vakuutusmarkkina on globalisaation ja digitalisaation myötä kulkeudessa. Tällöin markkinoille tulee vääjäämättä ulkomaisia toimijoita, kun digitaalitekniikan kehityksessä vakuutuspalveluita voidaan tarjota helposti suomenkielisenä myös ulkomaisten tahojen toimesta. Lakiesitys nykysisältöisenä estää kotimaisia toimijoita rakentamasta tehokkaasti tällaisia järjestelmiä, jolloin markkina saattaa siirtyä tältä osin ulkomaisten toimijoiden haltuun. Ulkomaisten toimijoiden osalta valvonta- ja muutoksenhakukeinot voivat olla puutteellisia, mikä heikentää vakuutuksenottajien ja erityisesti kuluttaja-asiakkaiden suojaa. Vakuutuksenottajien ja erityisesti kuluttajien etu tällöin on, että markkinalla on myös kotimaisia toimijoita, joita Suomen viranomaiset valvovat ja joiden toimintaa mahdollisesti koskevassa muutoksenhaussa vakuutuksenottaja voi käyttää kotimaisia muutoksenhakukeinoja.

SVAM:n mukaan yleinen kehityssuunta EU:ssa on myös maksuliikenteen yksinkertaistaminen ja helpottaminen, mistä hyvänä esimerkkinä toimii maksupalveludirektiivi, joka avaa palveluiden rajoja pankkisektorilla. Samanlainen kehitys on rantautumassa myös vakuutusmarkkinalle, jolloin ammattitaitoisen välityspalvelun merkitys korostuu. SVAM on erittäin huolissaan siitä, että nykyajan digitalisoituvassa maailmassa merkittävä osa kotimaista vakuutusmarkkinaa siirtyy Suomen rajojen ulkopuolelle, mikäli kotimainen lainsäädäntö sisältää tarpeettomia ja perusteettomia kansallisia kiristyksiä verrattuna muuhun Eurooppaan.

SY kannattaa direktiivin tavoitetta lisätä kilpailua vakuutusten tarjonnassa ja pitää tärkeänä riittävän vakuutusalan asiakkaansuojan takaamista. Kaikelle ehdotetulle kansalliselle lisäsääntelylle ei kuitenkaan ole tarvetta. Kansallinen lisäsääntely on omiaan estämään markkinoiden toimintaa ja rajoittamaan kilpailua. SY katsoo, että ehdotus sisältää direktiivin tai kansallisen lainsäädännön tavoitteiden kannalta epätarkoituksenmukaisia tai tarpeettomia kieltoja ja kansallisia ratkaisuja on perusteltu ylimalkaisesti ja puutteellisesti (ks. 46 §). Suomen Yrittäjät esittää, että edellä mainittujen kansallisten rajoitusten tarkoituksenmukaisuutta selvitetään jatkovalmistelussa ja niistä luovuttaisiin, jos selkeitä puoltavia seikkoja ei tule esiin.

3.2 Pykäläkohtaiset huomiot

3.2.1 Laki vakuutusten tarjoamisesta

1-3 § (Soveltamisala)

Lain soveltamisalaan kaivattiin muutamia tarkennuksia. OM huomautti, että selvyyden vuoksi vakuutuksenottajan avustajana ja asiamiehenä toimiminen tulisi erottaa lain soveltamisalaan kuuluvasta avustamisesta.

TELA totesi, että vakuutusten tarjoamisesta annettua direktiiviä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin, sillä direktiiviä sovelletaan niihin vakuutuksenantajiin, joihin sovelletaan Solvenssi II -direktiiviä. Direktiivi koskee työeläkevakuutusyhtiöitä vain sitä kautta, että vakuutusedustajia koskevaa sääntelyä sovelletaan vakuutusedustajiin myös siltä osin, kuin ne välittävät työeläkevakuutuksia. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

SMAL huomautti, että direktiivin mukaan vakuutusyritys tai -edustaja, joka harjoittaa vakuutusten tarjoamista 3 artiklan tarkoittaman sivutoimisen vakuutusedustajan kautta, tulee huolehtia, että asiakkaalle annetaan direktiivin edellyttämät tiedot. Lain 3 §:n mukaan taas eräät sivutoimiset vakuutusedustajat vastaavat itsenäisesti laissa säädettyjen vaatimusten täyttämistä. SMAL:n mukaan pykälästä pitäisi ilmetä, että vakuutuksen antajan tai muun kuin erään sivutoimisen vakuutusedustajan on toimitettava eräille sivutoimisille vakuutusedustajille kaikki se tieto, mitä vakuutuksen ostajalle on annettava ennen matkavakuutus sopimuksen solmimista. Lisäksi tulisi mainita, että eräille sivutoimisille vakuutusedustajille tulisi järjestää opastusta ja neuvontaa sekä mahdollisimman yksinkertaiset keinot tietojenantovelvollisuuden täyttämiseksi. SMAL kiinnitti huomiota myös siihen, että laista tulisi käydä selkeästi ilmi, mitä seuraamuksia pienimuotoista sivutoimista vakuutusten tarjoamista harjoittavalle elinkeinonharjoittajalle tulee, mikäli se ottaa myytäväksi myös sellaisia vakuutuksia, jotka eivät täytä säädösluonnoksen 3 §:n mukaisia edellytyksiä.

Osa lausunnon antajista katsoi lain soveltamisalan olevan joiltain osin direktiivin soveltamisalaa laajempi. OP katsoi, että direktiivissä ei velvoiteta sääntelyn soveltamista ryhmävakuutuksiin, vaan se on jätetty kansalliseen harkintaan. Esityksen perusteluissa kerrota, miksi ryhmävakuutuksiin esitetään laajalti monelta osin tarpeetonta lisäsääntelyä. Perusteluissa viitataan direktiivin johdanto-osan 49 kappaleeseen, mutta perusteluista on poistettu samassa virkkeessä mainittu kohta, jossa ryhmävakuutuksilla viitataan pakollisiin ammatillisiin lisäeläkejärjestelyihin. OP:n mukaan direktiivissä kyse ei siis ole yleisestä viittauksesta ryhmävakuutuksiin. (ks. myös laki vakuutus sopimuslain muuttamisesta 4 §).

4 §

FA huomautti, että mahdollisten tulkintaongelmien välttämiseksi olisi aiheellista tehdä lain 4 §:n määritelmässä (kohta 4) selväksi se, että vakuutusedustajalla tarkoitetaan muuta kuin sivutoimista vakuutusmeklaria tai asiamiestä. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

AIG pitää ongelmallisena sitä, että tulkinta vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan välillä tehdään arvioimalla tarjotun vakuutuksen ja vakuutusedustajan pääasiallisen tuotteen tai palvelun välistä suhdetta (täydentävä vai ei). Lakiehdotus tai direktiivi ei tarkemmin kerro, milloin vakuutuksen katsotaan liittyvän täydentävänä tavaraan tai palveluun. Lakiehdotus tai direktiivi ei myöskään määrittele suoraan vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvaa henkilöä. Kun kyse on esim. verkkosivujen kautta harjoitetusta vakuutusedustuksesta, jää epäselväksi, miten rekisteröitävien henkilöiden piiri määritellään.

6 §

Tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota siihen, että esityksen mukaan Finanssivalvonnan on ylläpidettävä ajantasaista sähköistä vakuutusedustajarekisteriä ja Finanssivalvonnan verkkosivustolta on oltava yhteys Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ylläpitämään keskitettyyn sähköiseen rekisteriin. Koska rekisteriin merkitään sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä, sääntelyssä on luonnollisten henkilöiden osalta kyse myös henkilötietojen käsittelystä. Lisäksi siinä tapauksessa, että Finanssivalvonnan verkkosivuston yhteydessä Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen keskitettyyn sähköiseen rekisteriin on kyse esim. henkilötietojen luovuttamisesta ja erillisestä käyttötarkoituksesta, tulisi em. seikoista säätää kattavasti ja yksityiskohtaisesti lain tasolla.

7 ja 8 § (rekisteröinnin edellytykset)

Tietosuoja-valtuutettu ja SVAM kiinnittivät huomiota esityksen 7 §:n 1 momentin 6 kohtaan. Tietosuoja-valtuutettu katsoi, että 7 §:n 1 momentin 6 kohdan ja sitä vastaavaan 8 §:n säännöksen perusteella rekisteröitymisestä näyttäisi tulevan osalle vakuutusedustajien työntekijöistä työhön liittyvä velvoite. Tässä tulee kiinnittää huomiota Eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan linjauksiin siitä, mistä seikoista on säädettävä kattavasti ja yksityiskohtaisesti lain tasolla.

SVAM puolestaan katsoi riittävän, että 10 prosenttia työntekijöistä on rekisteröity vakuutusmekla-reiksi, sillä muualla Euroopan vakuutusmarkkinoilla ei tunneta vastaavanlaista vakuutusmeklari-toimialalle tulon estettä ja kilpailunrajoitusta.

FA huomauttaa, että esityksen mukaan myös sivutoimisen asiamiehen rekisteröinnin edellytyksenä ovat 17.2 §:n mukaiset menettelytavat ja arviointijärjestelmä sekä suunnitelma 66.1 §:n mukaisesti arkistoksi. Esityksen 17.2 § ja 66.1 §:n mukaan nämä velvoitteet eivät kuitenkaan koske sivutoimi-sia vakuutusedustajia vaan ainoastaan vakuutusedustajia. Näin ollen rekisteröintiä 7 §:n mukaisesti sivutoimiseksi meklariksi tai 8 §:n mukaan sivutoimiseksi asiamieheksi hakevalta ei tule edellyttää 17.2 ja 66.1 §:n velvoitteiden täyttämistä. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

AIG kiinnittää huomiota vakuutusedustajan ja sivutoimisen vakuutusedustajan määritelmiin ja re-kisteröinnin edellytyksenä olevaan 30 %:n vaatimukseen. AIG:n mukaan sivutoimisen vakuutus-edustajan uudesta määritelmästä johtuen on mahdollista, että useita sellaisia vakuutusedustajia, joita tällä hetkellä pidetään sivutoimisina vakuutusedustajina, ja joita nykyisen lain 50 % rekisteröimis-velvollisuus (vakuutusedustuksesta annetun lain 7 § 1 momentin 5 kohta) ei koske, ei enää katsot-taisi sivutoimiseksi, jos tarjottu vakuutus ei liity riittävän selkeästi pääasialliseen tavaraan tai palve-luun, vaikka vakuutusedustus ei olisi pääasiallinen toimiala ja suhteellinen osuus liikevaihdosta olisi pieni. Seurauksena olisi, että tällaisilla vakuutusedustajilla olisi velvollisuus rekisteröidä 30 % vakuutuksen tarjontaan suoraan osallistuvista henkilöistä. Laaja rekisteröintivelvollisuus aiheuttaisi kohtuuttoman hallinnollisen taakan pienille toimijoille. Ottaen huomioon rekisteröitymisvelvol-lisuudesta aiheutuvat hallinnolliset kulut ja vakuutusedustuksesta saatavat tuotot, saattaisi osa hyvin pienimuotoista vakuutusedustusta harjoittavista toimijoista luopua vakuutusedustuksesta. AIG pitää myös mahdollisena, että rekisteröintivaatimuksen laajentaminen nykyisellään sivutoimiseksi katsot-taviin vakuutusedustajiin voi johtaa siihen, että vakuutusyritysten on jatkossa vaikeampi saada va-kuutusedustajia.

10 §

TEM kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotukseen on otettu käsite "vakuutusten tarjoamisesta vastaava henkilö", joka mainitaan ehdotuksen 14 §:n 3 momentissa ja 15 §:n 2 momentissa. Perus-telujen mukaan vastaavalla henkilöllä tarkoitetaan sellaista henkilöä, joka vastaa vakuutusten tar-joamisesta, mutta ei suoraan osallistu siihen, esimerkiksi myyntijohtajaa tai vastaavassa asemassa olevaa henkilöä. Vakuutusten tarjoamisesta vastaavaan henkilöön viitataan myös ehdotuksen 10 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa. Kyseisissä kohdissa käytetään ilmaisua "muiden henkilöiden nimet, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta". TEM ehdottaa, että kohdis-sa olevaa ilmaisua täsmennettäisiin siten, että siitä kävisi selkeästi ilmi, että kyse on 14 §:n 3 mo-mentissa ja 15 §:n 2 momentissa tarkoitettusta "vakuutusten tarjoamisesta vastaavasta henkilöstä".

OP katsoo, että esityksessä on tulkittu direktiivin vaatimusta johdossa toimivien henkilöiden rekis-teröintivaatimuksista laajemmin kuin mikä on tarpeen. Esityksen perusteella vakuutusedustajarekis-teriin olisi merkittävä vakuutusedustajaksi rekisteröidyn oikeushenkilön toimitusjohtaja ja hänen

sijaisensa, hallituksen tai hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenet ja varajäsenet, vastuunalaiset yhtiömiehet sekä muiden vakuutusten tarjoamisesta vastaavien henkilöiden nimet. Direktiivi velvoittaa merkitsemään pelkästään vakuutusten tarjoajien johdossa toimivien vakuutusten tarjoamisesta vastaavat henkilöt. Direktiivissä ei ole yksiselitteisesti määritelty, mitä johdolla tai johdossa toimivalla henkilöllä tarkoitetaan, mutta muun säännösten perusteella on selvää, että johdolla ei tarkoiteta ylintä johtoa. Ilmoitusmenettely aiheuttaa esitetyssä muodossa tarpeetonta hallinnollista rasitetta sekä ilmoituksen tekeville yhtiöille että Finanssivalvonnalle, jonka on merkittävät henkilöt rekisteriin. Esityksestä tulee korjata tarpeeton lisäys siitä, että yhtiömuotoisten asiamiesten osalta olisi ilmoitettava ja kirjattava rekisteriin näin suuri määrä yrityksen ylimpään joukkoon kuuluvia henkilöitä. Lakiin on myös tarpeen lisätä siirtymäsäännös vakuutusedustajarekisterissä jo olevien vakuutusedustajien velvollisuuteen ilmoittaa rekisteriin uusia henkilöitä.

TELA toteaa, että epäselväksi jää, minkä sääntelyn mukaan työeläkevakuutusyhtiön asiamiehellä on velvollisuus ilmoittaa toimivansa työeläkeyhtiön lukuun ja tarjoavansa työeläkevakuutuksia. Vakuutusyhtiölain 31 luvun 1 ja 2 § ehdotetaan kumottavaksi ja vakuutusten tarjoamisesta annettavan lain 10 §:n mukaan merkitään vain edustetun vakuutuksenantajan nimi ja tieto siitä, harjoittako vakuutusedustaja henkivakuutusten vai vahinkovakuutusten tarjoamista. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

13 §

TEM: ks. 10 §:n yhteydessä esitetyt huomiot.

Tietosuojavaltuutetun mukaan perustuslakivaliokunnan lausunto 2/2017 vp on esityksen kannalta olennainen. Valiokunta on lausunnossaan pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteis-
sa mahdollisena toteuttaa ehdotetulla tavalla julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan ta-
keiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp,
s. 4/II-5/1, PeVL 32/2008 vp s. 2/1-3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen
suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että ehdotetun kaltaisesta internetiin sijoitettavasta henkilö-
rekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä
hakuina.

14 §

OM pitää ongelmallisena, että perustelujen mukaan henkilö esittäisi tarvittaessa hyvämaineisuuden
selvittämiseksi työnantajalle itseään koskevan rikosrekisteriotteen ilman, että rikosrekisteriotteen
pyytämistä tai esittämistä koskevaa sääntelyä on esitetty otettavaksi rikosrekisterilakiin tai nyt val-
misteltavaan lakiin. Rikosrekisteritiedot ovat salassa pidettäviä, ja tietoja saa luovuttaa vain siten,
kuin rikosrekisterilaissa säädetään (rikosrekisterilain (1993/770) 3 §). Rikosrekisterilaki sisältää
yksityiskohtaiset säännökset tarkoituksista, joita varten Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa otteen
rikosrekisteristä. Lisäksi jokaisella on salassapidon estämättä oikeus tarkastaa omat tietonsa myös
rikosrekisteristä. Tiedot on kuitenkin tarkoitettu vain tarkastajan henkilökohtaiseen käyttöön, eikä
esimerkiksi mainetodistukseksi. Kyseisen tarkastusoikeuden käyttämisestä koskevan rikosrekisterilain
säännöksen perusteluissa (HE 368/1992 vp, s. 12) asiasta on todettu seuraavaa: "On olemassa vaara,
että tarkastusoikeuden nojalla saatua rikosrekisteritietoa käytetään muuhun tarkoituksen kuin mihin
se on annettu. Joitakin viitteitä tällaisesta henkilörekisterilain mukaisen tarkastusoikeuden väärin-
käytöstä on tullut tietosuojaviranomaisten tietoon. Esimerkiksi työnantajat voisivat käytännössä
vaatia työntekijää tai työhön pyrkivää henkilöä hankkimaan tarkastusoikeuteen vedoten oman rikos-
rekisterin otteensa ja esittämään se työnantajalle. Tällöin erityisesti sellaista otetta, jonka mukaan
henkilöä ei ole rikosrekisteriin merkitty, käytettäisiin jonkinlaisena mainetodistuksena. Jos tällainen

menettely yleistyy, joudutaan erikseen harkitsemaan tarkastusoikeuden väärinkäytön säätämistä rangaistavaksi." Näin ollen esityksen perusteluissa tarkoitettu käytäntö, jossa henkilön tarkastusoikeutta käytettäisiin hyvämaineisuuden selvittämiseen, ei ole hyväksyttävää.

OM mukaan rikosrekisteritietojen esittämiseen liittyen ongelmallisena voidaan pitää myös sitä, että perusteluissa ei ole millään lailla täsmennetty sitä, millaisissa tilanteissa tarve esittää rikosrekisteriotte voisi olla käsillä. Rikosrekisteriotteen tulisi perustua objektiivisiin kriteereihin ja olla ennalta määriteltyä. Edellä todetun lisäksi esityksen ehdotuksen epäselvyyttä lisää se, että pykälän mukaan hyvämaineinen on henkilö, jota ei ole lainvoimaisella tuomiolla tuomittu. Perustelujen mukaan kuitenkin poikkeustapauksissa vailla lainvoimaakin olevan tuomion nojalla voitaisiin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen katsoa, että henkilö on ilmeisen sopimaton toimimaan tehtävässään. Lisäksi pykälä vaikuttaisi koskevan vain vakuutusentarjoajan tekemiä hyvämaineisuus-selvityksiä, kun taas pykälää koskevissa perusteluissa selostetaan laajasti Finanssivalvonnan tekemistä selvityksistä. Edelleen rikostaustojen selvittämiseen liittyen on huomioitava perustuslakivaliokunnan katsoneen, että lain tasolla tulee säätää siitä, että jo työnhakuilmoituksessa on tuotava esiin mahdollisuus henkilön rikostaustan tarkistamiseen (PeVL 9/2002 vp). Mahdollisuus rikostaustan selvittämiseen tulee siis olla henkilön tiedossa jo ennen tehtävään hakeutumista ja tästä tulisi säätää laissa. Edelleen rikostaustojen selvittämistä koskevan menettelyn yhteydessä on huolehdittava siitä, että rikosrekisteriotteiden käsittelyä koskevalla asianmukaisella sääntelyllä voidaan varmistaa salassa pidettäväksi säädettyjen tietojen turvallinen käsittely. Kaikkiaan direktiivin asettamaa vaatimusta ja ehdotettua menettelyä tulisi tarkastella huolellisesti uudelleen edellä todetut seikat huomioiden.

Edellä todetun lisäksi oikeusministeriö yhtyy Oikeusrekisterikeskuksen lausunnossaan esille nostamiin näkemyksiin. Erityisesti oikeusministeriö haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen yhteydessä on arvioitava Oikeusrekisterikeskukselle ehdotettavasta menettelystä aiheutuva lisätyö ja kustannukset.

TEM: ks. myös 64 §:n yhteydessä esitetyt huomiot.

Tietosuojavaltutettu toteaa, että esityksen 14 §:n 4 momentin mukaan vakuutusentarjoaja selvittäisi palveluksessaan olevien 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden hyvämaineisuuden (rikos- ja sakkorekisteritiedot). Tietosuojavaltutetun käsityksen mukaan esimerkiksi tilanne, jossa työnantaja pyytäisi työntekijää toimittamaan nähtäväksi rikosrekisteriotetta, jonka henkilö on itse tarkastusoikeuden perusteella saanut oikeusrekisterikeskukselta, ei olisi lainmukaista menettelyä työnantajan toimesta.

Oikeusrekisterikeskus toteaa, että se luovuttaa henkilörekistereistä laajasti tietoja viranomaisten suorittamia soveltuvuus- ja luotettavuusarviointeja varten. Erityisesti rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietoja käytetään arvioitaessa henkilön soveltuvuutta. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993). Rikosrekisterilain 4 a § 1 momentin 2 kohdan mukaan, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus. Tietojen luovuttaminen on mahdollista mainitun lainkohdan mukaan, kun luotettavuusvaatimus on kirjattu lakiin tai sitä alempiasteiseen säädökseen. Voimassa olevan vakuutusedustusta koskevan lain (570/2005) nojalla Finanssivalvonnalle voidaan luovuttaa rikosrekisteristä tietoja henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Vakuutusedustuksesta annetussa laissa tarkoitettussa luotettavuudessa on kyse samasta asiasta kuin vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettua hyvämaineisuudesta. Sääntelyn sisältöä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa, eli rikosrekisteristä saataisiin luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös tässä laissa tarkoitettua hyvämaineisuuden selvittämiseksi. Sakkorekisteritietojen luovuttamisesta säädetään sakon täytäntöönpanolain (672/2002) 50 §:ssä. Pykälän 2 momentin mu-

kaan Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Voimassa olevan vakuutusedustusta koskevan lain mukaan Finanssivalvonnalla on rikosrekisteritietojen tapaan tiedonsaantioikeus sakkorekisterin tietoihin, jotka ovat tarpeen vakuutusentarjoajan laissa säädetyn hyvämaineisuuden selvittämiseksi. Siten sakkorekisteristä saataisiin luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös tässä laissa tarkoitetun hyvämaineisuuden selvittämiseksi.

Oikeusrekisterikeskus toteaa, että pykälän 4 momentin nojalla lähtökohtaisesti kukin vakuutusentarjoaja selvittäisi palveluksessaan olevien henkilöiden hyvämaineisuuden. Vakuutusentarjoajalle on kirjattu ilmoitusvelvollisuus selvityksistään ja sen tuloksista Finanssivalvonnalle. Perusteluiden mukaan selvitysvelvollisuuden suorittamiseksi riittäisi käytännössä, että vakuutusentarjoajan palveluksessa oleva henkilö ilmoittaa hyvämaineisuudestaan työnantajan nimeämälle henkilölle. Perusteluihin on lisäksi kirjattu, että henkilö esittäisi tarvittaessa työnantajalleen rikosrekisteriotteen tai muuta asiaan vaikuttavaa selvitystä. Vakuutusentarjoajan palvelukseen tuleilta tiedot saataisiin tarkistaa ennen palvelussuhteen alkamista. Oikeusrekisterikeskus korostaa, että rikosrekisterilain nojalla on mahdollista luovuttaa tietoja rikosrekisteristä ainoastaan Suomen viranomaiselle. Toimivaltainen viranomaisena hyvämaineisuuden tarkastamiseksi voimassa olevan säännöksen ja myös luonnoksen mukaan on Finanssivalvonta. Koska rikosrekisterilakia ei ehdoteta muutettavaksi, oikeusrekisterikeskuksen ei ole mahdollista luovuttaa yksityishenkilölle otetta rikosrekisteristä esitettäväksi vakuutusentarjoajalle voimassa olevan rikosrekisterilain nojalla. Myös sakkorekisterin sisältämät rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyvät tiedot on pidettävä salassa sikon täytäntöönpanolain 50.1 §:n nojalla. Sakkorekisteriin talletetut tiedot ovat ensisijaisesti täytäntöönpanoa varten, eikä niiden luovuttamisesta yksityishenkilölle edelleen eteenpäin esitettäväksi ole säädetty. Oikeusrekisterikeskus ei voi luovuttaa yksityishenkilölle otetta sakkorekisteristä esitettäväksi vakuutusentarjoajalle voimassa olevien luovutussäännösten nojalla.

Oikeusrekisterikeskus korostaa, että jos yksityishenkilöiden tiedonsaantioikeutta halutaan laajentaa niin, että yksityishenkilö saisi itseään koskevan rikosrekisteriotteen esitettäväksi vakuutusentarjoajalle, vaatii se koko hyvämaineisuuden tarkastusprosessin ja kustannusvaikutusten uudelleen arvioinnin sekä muutoksen rikosrekisterilakiin ja nyt esitettyyn luonnokseen. Rikosrekisteriotteiden jättämiseksi tulisi luoda sähköinen asiointipalvelu henkilötietojen minimoimiseksi. Arkaluonteisten henkilötietojen tietoturvallinen käsittely tulisi varmistaa sekä säädösin että teknisin turvajärjestelyin. Oikeusrekisterikeskuksen mielestä tarkoituksenmukaista olisi, että hyvämaineisuuden tarkastamisesta huolehtisi Finanssivalvonta. Samalla kevennettäisiin vakuutusentarjoajien hallinnollista taakkaa hyvämaineisuuden selvitysvelvollisuuden täyttämiseksi.

Palta toteaa, että direktiivin mukaan työnantajien on selvitettävä vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvien vakuutusyhtiöiden työntekijöiden hyvämaineisuus esim. rikosrekisteriotteella. Lain perusteluissa on syytä todeta, että työntekijän oma vakuutus olisi lähtökohtaisesti riittävä, ellei muuhun selvitykseen ole erityisiä perusteita.

VvL toteaa, että direktiivissä edellytetään, että työnantajat selvittävät vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden hyvämaineisuuden. Käytännössä tämä tarkoittanee työnantajan oikeutta saada tietoa vakuutusten myyntiin osallistuvien henkilöiden rikosrekisteristä. Vakuutusten tarjoamista koskevan lakiehdotuksen 14 §:n perusteluissa olisi tarpeen kertoa, edellyttääkö tiedon antaminen työntekijän suostumusta, jolloin tiedon saannilla olisi merkitystä lähinnä työnhakuvaiheessa. Perusteluissa tulisi myös ottaa kantaa siihen, riittääkö työntekijän oma vakuutus hyvämaineisuudesta vai tuleeko työnantajan muulla tavoin selvittää hyvämaineisuutta. Perusteluihin voitaisiin kirjoittaa, että selvittämisvelvollisuus ei ulotu esimerkiksi työntekijän luottotietoihin, koska maksuhäi-

riömerkintä ei osoita vielä epärehellisyyttä. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon.

16 §

FA toteaa, että lakiesityksen 16 §:n mukaan vakuutuksen tarjoamiseen osallistuvan henkilön on ylläpidettävä ja kehitettävä ammattipätevyyttään vähintään 15 tunnin ajan vuosittain. Sivutoimisia vakuutusedustajia vaatimus ei koske, vaan niiden on ylläpidettävä ammattipätevyyttään perusteluiden mukaan tehtävän edellyttämällä tavalla. Tällä hetkellä esimerkiksi pankit ja sijoituspalveluyhtiöt katsotaan sivutoimisiksi asiamiehiksi. Uudessa sääntelyssä tämä luokittelu muuttuu direktiivistä johtuvista syistä. Pankkien ja sijoituspalveluyhtiöiden henkilökuntaa koskevat jo nyt MiFID-sääntelyn mukaiset ammatilliset vaatimukset. Tästä huolimatta myös 14 -17 §:n sisältämät ammatilliset vaatimukset soveltuvat samaan henkilökuntaan silloin, kun ne tarjoavat vakuutuksia. MiFID-sääntelyn ammatillisia vaatimuksia koskevat velvoitteet tulisi huomioida ammatillisten vaatimusten täyttämistä ja ylläpitämistä koskevia vaatimuksia arvioitaessa. Perusteluihin tulisi lisätä sivutoimisia asiamiehiä koskien, että myös tosiasiaissa sivutoimisina vakuutuksia tarjoavien pankkien ja sijoituspalveluyhtiöiden henkilökunnan ammattipätevyyden ylläpitoa tulee arvioida tehtävien ja niiden laajuuden edellyttämällä tavalla. Lakiesityksen 16 §:n perusteluista käy selvästi ilmi, että asetettaessa velvoitteita vakuutusedustajalle tarkoitetaan vain muuta kuin sivutoimista vakuutusedustajaa. Lakiesityksessä olisi viitattava selventävästi sivutoimisiin asiamiehiin kaikissa kohdissa, joiden on tarkoitettu heitä koskevan. (ks. 21 §).

TELA toteaa, että kansallisen sääntelyn mukaisesti asiamiesten osalta yksi tai useampi työeläkevakuutusyhtiö vastaa asiamiesten ammattipätevyydestä ja muista rekisteröinnin edellytyksistä silloin, kun ne välittävät työeläkevakuutuksia. Työeläkeyhtiöt kouluttavat asiamiehiä ja antavat koulutuksesta asiamiehelle todistuksen. Asiamiehiä koskevat muutokset lisäävät siten myös työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Asiamiesten on päivitettävä hallinto- ja tietojärjestelmiään ja viime kädessä kustannukset asiamiesten osalta kohdistuvat vakuutusyhtiöihin niiden asiamiehille maksamien palkkioiden kautta. Asiamiehille aiheutuvien laajojen muutosten välillisiä vaikutuksia työeläkevakuutusyhtiöihin ei ole lakiesityksessä selkeästi todettu. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

AIG toteaa, että asiamiehiltä edellytettävien koulutus- ja ammattipätevyysvaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa vakuutustuotteen monimutkaisuuteen nähden. Lakiehdotuksessa sosiaali- ja terveysministeriölle on delegoitu asetuksenantovaltuus vähimmäisvaatimuksista. Yksinkertaisia vahinkovakuutuksia tarjoavan toimijan velvollisuus suorittaa ulkopuolisen tahon järjestämä tutkinto tai muita akkreditoitajia vakuutusedustusta harjoittaakseen voisi johtaa siihen, että vakuutusyritysten on jatkossa vaikeampi saada vakuutusedustajia, ja osa nykyisistä vakuutusedustajista luopuu toiminnasta.

Palta pitää tärkeänä vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien työntekijöiden riittävää ammattitaitoa ja sen kehittämistä tehtävän edellyttämällä tavalla. Päävastuu koulutuksesta on yhtiöillä, mutta myös työntekijöiden vastuuta oman ammattitaidon ylläpitämisestä on korostettava. Tärkeintä on, että yhtiöiden jo nyt olemassa olevat koulutus- ja kehittämisjärjestelmät katsotaan riittäviksi. Tarpeetonta uutta byrokratiaa ei pidä luoda. Paltan saamien tietojen mukaan lakiehdotuksen vuosittainen 15 tunnin koulutusvaatimus toteutuu jo nyt.

VvL toteaa, että direktiivin ammatillisia vaatimuksia koskevia säännöksiä sovelletaan edustajien lisäksi myös vakuutusyritysten henkilöstöön. Direktiivin lähtökohtana on 15 tunnin vuotuinen ammatillinen koulutus tai kehittäminen. Lakiehdotuksen 16 §:n mukainen vuotuinen 15 tunnin koulu-

tusvaatimus toteutunee jo tällä hetkellä. VvL haluaa korostaa työnantajan vastuuta riittävän ammatillisen koulutuksen ja kehittymisen tarjoamisessa ja järjestämisessä. Yrityksen on avoimesti kerrottava muuttuvista osaamistarpeista ja aktiivisesti tarjottava työn tulevaisuudessa edellyttämää koulutusta ja kehittymistä. VvL toivoo, että Finanssivalvonta valvoo jatkossa ammattipätevyyden ja kehittymisen vaatimuksen toteutumista. Menettelytapojen ja arviointijärjestelmien olemassaolo ei vielä kerro, onko ammatillista koulutusta ja kehittymistä tarjottu ja toteutettu riittävästi kaikille vakuutusten tarjoamiseen osallistuville henkilöille. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon.

LVK pitää kannatettavana, että vakuutusten sivutoimisille vakuutusedustajille, kuten liikennevakuutuksia myyville autoliikkeille tai katsastusasemille, ei aseta kiinteää tuntimäärää ammatilliselle koulutukselle. Liikennevakuutus lakisääteisenä vakuutuksena on vakuutusyhtiöille melko yksinkertainen massatuote, eikä sitä myyville sivutoimisille vakuutusedustajille ole perusteita asettaa muita koulutusvaatimuksia kuin ammattipätevyyden ylläpito tehtävän edellyttämällä tavalla.

18 §

OM lausuu pykälän 5 momentin osalta, että säännös on vaikeaselkoinen eikä sen sisältö aukene tarpeeksi hyvin. Kyse ei vaikuta olevan viranomaisen passiivisuuteen kohdistuvasta valituksesta, vaan viranomaisen kielteistä päätöstä koskevasta valituksesta. Pykälä sisältää sääntelyä useasta seikasta, eikä se ole lakiteknisesti onnistunut. Edelleen samaisen 18 §:n 5 momentin mukaan muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaisissa, mikä tarkoittaa valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Oikeusministeriö puoltaa valituslupaan perustuvaa sääntelyvaihtoehtoa. Esitysluonnoksessa ei myöskään ole käsitelty kyseisten 58 §:ssä tarkoitettujen päätösten osalta mahdollisuutta oikaisumenettelyyn. (ks. näiltä osin tarkemmin esimerkiksi HE 230/2014 vp ja PeVL 55/2014 vp) Säännöstä ja sen perusteluja tulisi jatkovalmistelussa täydentää näiltä osin. Myös edellä mainitun säännöksen suhde Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §:n 1 momenttiin tulisi huomioida. Sen mukaan Finanssivalvonnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään, jollei jäljempänä tässä pykälässä tai muualla laissa toisin säädetä. OM kysyy, onko tarkoitus, että nämä asiat hajautuvat kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

21 §

FA toteaa, että lakiesityksen 21 §:n perusteluissa todetaan, että palkkioiden suuruuden tulisi riippua ennen kaikkea vakuutusten tarjoamista koskevan työn määrästä ym. muista laadullisista kriteereistä. FA toteaa, että perustelujen teksti asettaa erittäin tiukat, pykälä- ja direktiivitekstejä pidemmälle menevät kriteerit henkilökunnan palkitsemiselle. Esimerkiksi vakuutusmaksun suuruus- tai kappaleperuste-tyyppiset palkitsemisen mallit ovat vakiintuneita malleja vakuutusosalalla, eikä perusteluissa ole osoitettu, että mallit itsessään aiheuttaisivat asiakkaalle haittaa tai kannustaisivat asiakkaan edun vastaiseen menettelyyn. Palkitsemisen rajoitukset ovat FA:n mukaan esitettyihin haittoihin nähden tarpeettoman tiukkoja ja ylimeneviä. Perusteluissa tulisi pysytellä direktiivin ja pykälän mukaisen tavoitteen täyttämässä, eli pyrkiä ehkäisemään sellaisten palkitsemismallien käyttäminen, jotka eivät johda asiakkaan edun mukaiseen lopputulokseen. Perusteluissa ei tulisi käytännössä kieltää kokonaan tietynlaisia palkitsemismalleja. FA huomauttaa myös, että MiFID2 -sääntelyyn tulee samankaltainen säännös sijoitustuotteita tarjoavan henkilöstön palkitsemisesta. Sääntelyn logiikan tulisi tältä osin seurata MiFID2:n säännöstä. Finanssiala toteaa lisäksi, että hyvän vakuutustavan noudattamista koskevassa 21.1 §:ssä puhutaan vain asiamiehestä, vaikka lienee tarkoitettua, että myös sivutoimisen asiamiehen tulee hyvää vakuutustapaa noudattaa. FA katsoo myös, että hen-

kilöston palkitsemista koskevissa perusteluissa (21.2 §) asetetaan palkitsemisen kriteerejä, joista ei voi säätää perusteluissa. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

OP toteaa, että esityksen 21 §:n tavoitteena on kieltää asiakkaan etujen kanssa ristiriitaiset palkitsemistavat. Pykälän sanamuoto on selkeä, mutta 21 § 2 momentin perustelut ovat tiukemmat kuin mitä direktiivi edellyttää. OP pitää perusteltuna, että vakuutusenantaja ei saa kannustaa työntekijöitään tai asiamiehiään asiakkaan edun vastaiseen menettelyyn. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että vääränlaiselta kannustimelta voidaan välttyä, jos vakuutusmaksun suuruuteen sidotun palkkion sijaan palkan tai palkkioiden suuruus riippuu ennen kaikkea vakuutusten tarjoamista koskevan työn määrästä, työtehtävien tehokkaasta hoitamisesta ja työn ammatillisesta vaativuudesta. Ei voida yksiselitteisesti katsoa, että vakuutuksen myynnissä esimerkiksi vakuutusmaksuun perustuva provisio johtaisi suoraan asiakkaan edun vastaiseen toimintaan ja että tällainen palkkiomalli ei perustuisi nimenomaan työn määrään, työtehtävien tehokkaaseen hoitamiseen ja työn ammatilliseen vaativuuteen. Erilaisten palkkiomallien tulee edelleen olla mahdollisia silloin, kun ne eivät johda asiakkaan edun vastaiseen tilanteeseen. Ehdotetun 21 §:n perusteluja tulee selventää tältä osin.

Paltan mukaan vakuutuslalla on vuosikymmenien perinteet myyntipalkkioiden yhtiökohtaisesta määräytymisestä sekä niistä sopimisesta erityisissä palkkiosopimuksissa yhtiön ja ns. kenttämiesten välillä. On tärkeää, että yhtiöissä voidaan jatkaa toimintaa palkkioiden osalta samankaltaisena kuin nykyisin. Tällä on myös selvä kytkentä vakuutusalan työehtosopimukseen. Laadulliset ja määrälliset kriteerit ovat tärkeitä, mutta myynnilliset ja tulokseen perustuvat kriteerit ovat erittäin merkityksellisiä kannustavuuden ja tuloksellisen liiketoiminnan kannalta.

EK katsoo, että erilaisten palkkiomallien tulee edelleen olla mahdollisia, jos ne eivät ole asiakkaan edun vastaisia. Näin ollen esityksen 21 §:n perusteluja tulee muokata yhdenmukaisiksi em. MiFID II -sääntelyn kanssa.

28 §

Palta viittaa edellä 21 §:n osalta lausumaansa. Yrityskohtaisilla järjestelmillä voidaan ottaa parhaiten huomioon myyntipainotukset ja tuotteiden erityispiirteet. Asiakkaan kannalta myyjälle maksettavan palkkion määrää huomattavasti relevantimpi tieto on tuotteen hinta.

VvL kannattaa ehdotusta siitä, että riittävänä tietona voidaan pitää tietoa vastikkeen luonteesta. Riittävää olisi, että asiakkaalle ilmoitetaan myyjän saavan palkkion kustakin myydystä vakuutuksesta, eikä velvoitettaisi ilmoittamaan vastikkeen määrää. Työryhmän ehdotus on kannatettava muun muassa siksi, että myyjän kustakin yksittäisestä vakuutuksesta saaman palkkion määrä ei usein ole edes tiedossa myyntihetkellä. Työsuhteessa oleville myyjille maksettavat myyntipalkkiot on perinteisesti sovittu yrityskohtaisesti. Kuluttajansuojan kannalta keskeisempää on saada tieto myytävän tuotteen hinnasta ja sisällöstä kuin myyjälle maksettavan palkkion määrästä. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat VvL:n lausuntoon.

29 §

KKV pitää kuluttajanäkökohdista tärkeänä, että neuvontaa ja myynninedistämistä ei sekoiteta toisiinsa. Myöskään lakisääteisten tiedonantovelvollisuuksien täyttämistä ei saa periä maksua. ”Neuvonta”-termi on omiaan antamaan kuluttajalle virheellisen tai harhaanjohtavan käsityksen palvelun luonteesta silloin, kun kyseessä on tosiasiallisesti vakuutusenantajan omien tuotteiden markkinointi joko itse tai asiamiehen välityksellä tai elinkeinonharjoittajan lakisääteisten tiedonantovelvollisuuksien täyttäminen. KKV huomauttaa, että esimerkiksi ehdotetussa vakuutuslain 5 b

§:ssä todetaan seuraavasti: ”Jos vakuutuksenantaja antaa vakuutuksen hakijalle henkilökohtaista neuvontaa tietyn vakuutuksen tai tiettyjen vakuutusten valitsemiseksi, vakuutuksenantajan on perusteltava, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten vakuutuksen hakijan vakuutus-tarpeen.” Pääosin esityksessä on ilmeisesti päädytty käyttämään ”neuvonta”-termin sijasta termiä ”henkilökohtainen suositus”, mikä onkin parempi ratkaisu. KKV:n näkemyksen mukaan ”henkilökohtainen suositus” voi terminä kuitenkin myös olla omiaan muodostamaan kuluttajan mielessä vaikutelman esimerkiksi vakuutuksenantajan lukuun ja vastuulla toimivan asiamiehen riippumattomuudesta suhteessa vakuutuksenantajaan. KKV katsoo, että henkilökohtaista suositusta koskevaa sääntelyä tulee tarkastaa jatkovalmistelussa siten, että sääntely on linjassa kuluttajansuojalain 7 a luvun neuvontapalveluja koskevan sääntelyn kanssa. (ks. HE 77/2016 vp, s. 30–31). Oikeus tarjota neuvontapalveluja ja antaa sen yhteydessä henkilökohtaisia suosituksia on vain luotonvälittäjällä, joka ei ole luotonantajan asiamies. Luotonantaja tai tämän asiamies ei saa neuvontapalveluja tarjota.

KKV katsoo, että tietojen antamisen tapaa koskevaa sääntelyä on tarkistettava jatkovalmistelussa. Kuluttajansuojasääntelyssä pysyvän tavan määritelmää ei täyty se, että tiedot ovat saatavilla verkkosivustoilla. Ehdotetun vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 29 § ja vakuutuslainsuojalain 2 luvun 5 a § tulee muuttaa näiltä osin. KKV huomauttaa, että toisaalta esimerkiksi lakiluonnoksen 26 §:n 3 momentissa viitatussa, vakuutusten tai niiden välittämisen etämyyntiin soveltuvassa kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:n 1 momentissa todetaan, että ”ennakkotiedot ja sopimusehdot on hyvässä ajoissa ennen sopimuksen tekemistä toimitettava kuluttajalle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Sama koskee tietoja, jotka elinkeinonharjoittajan on muun lainsäädännön mukaisesti annettava kuluttajalle ennen rahoituspalvelua koskevan sopimuksen tekemistä.” Maksupalvelulaissa tietojen antamisella pysyvällä tavalla tarkoitetaan ”tietojen antamista maksupalvelun käyttäjälle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tämä voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina”. Lisäksi KKV tuo esille, että määriteltäessä ”pysyvää tapaa”, voidaan esitöissä huomioida myös maksu-palveludirektiivin ”pysyvän tavan” määritelmää koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen 25. tammikuuta 2017 antama ratkaisu asiassa C-375/15.

FA toteaa pykälän 4 momentin osalta: Vakuutusmeklarin tai sivutoimisen vakuutusmeklarin harjoittamassa vakuutusten puhelinmyynnissä kuluttajalle sovelletaan, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä säädetään. Tekstissä lienee kirjoitusvirhe, pitäisi olla ”vakuutuksen tarjoaja”. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

LVK toteaa, että tietojen toimittaminen ensisijaisesti paperisena on vakuutusalan voimakkaan digitalisaatiokehityksen vastaista. Ensisijaisesti tulisi suosia muita kanavia tiedon antamiseen kuin paperiversiota. Liikennevakuutuksen osalta vakiomuotoinen asiakirja ei helpota eri vakuutusyhtiöiden tuotteiden vertailua, sillä lakiin perustuvien korvausten ja liikennevakuutusyhtiöiden hyvin samankaltaisten liikennevakuutus tuotteiden vuoksi eri yhtiöiden vakiomuotoiset asiakirjat tulevat olemaan hyvin samankaltaisia.

30 §

KKV kiinnittää kilpailunäkökulmasta huomiota direktiivin 24 artiklaan ristiinmyynnistä. Tätä vastaa kytkeytyminen koskeva 30 §, joka on Suomen lainsäädännössä uusi. Direktiivissä on mainittu, että jäsenvaltiot voivat tältä osin ylläpitää tai hyväksyä myös tiukempia lisätoimenpiteitä. Tiukennuksen tulee perustua havaittuihin kuluttajien kannalta haitallisiin vaikutuksiin. KKV:n näkemyksen mukaan olisi syytä harkita sitä, että vakuutus tuotteiden sitominen pankkituotteisiin kielletäisiin laissa myös silloin, kun se toteutetaan muuten kuin varsinaisella kytkeytykaupalla esimerkiksi alennusjärjestelmillä. KKV on saanut selvitystoiminnassaan viitteitä siitä, että pankki- ja vakuutus tuotteita

den sitominen toisiinsa alennusjärjestelmin voi vaikeuttaa markkinoiden toimintaa kuluttajien haitaksi. KKV kannattaa kuluttajanäkökulmasta kytkeykappaa koskevan 30 §:n osalta sitä, että sääntelyssä ei selkeyden ja kuluttajansuojan vuoksi ole tehty direktiivin mukaista epäselvyyksiä aiheuttavaa jakoa pää- ja sivutuotteisiin, vaan vakuutusten osalta kytkeykappaa on aina kiellettyä.

Kuluttajaliitto kannattaa ehdotusta. Ehdotus parantaa vakuutuksenottajan asemaa.

FA toteaa, että direktiivin mukaan tarjotessa vakuutustuotetta ja sen yhteydessä tarjottavaa muuta palvelua, on asiakkaalle ilmoitettava, voiko palvelun tai tuotteen ostaa erikseen. Esityksen 30 §:ssä sen sijaan esitetään, että näissäkin tilanteissa asiakkaalle on tarjottava mahdollisuutta ostaa palvelu tai tuote vakuutuksesta erillisenä. Esitys tarkoittaisi ilmeisesti esimerkiksi sitä, että yritysvakuutuksen yhteydessä ei voisi myydä riskienhallintapalveluja samassa vakuutuspaketissa. Vakuutusyhtiölle ei myöskään ole edes vakuutusyhtiölain asettamista rajoitteista johtuen mahdollista myydä oheistuotteita itsenäisinä tuotteina. FA pitää esityksen sanamuotoa huomattavasti tiukempana kuin direktiivissä. Direktiivi sallii jäsenvaltioiden ottaa tiukempia sääntöjä käyttöön, jos ne voivat osoittaa, että tällaiset käytännöt ovat haitallisia kuluttajien kannalta, mutta FA:n mukaan haittoja ei ole osoitettu esityksen perusteluissa, eikä niistä ole näyttöä myöskään käytännössä. Esitys on myös ulotettu muihin kuin kuluttaja-asiakkaisiin, johon ei ole osoitettu perustetta, eikä direktiivin nojalla edes mahdollisuutta. FA viittaa myös MiFID2:ta koskevaan VM:n lakiluonnokseen sijoituspalvelulain muuttamisesta 10:5§ (MiFID2-direktiivin art. 11), jonka mukaan sijoituspalveluita myydessä toinen palvelu tai tuote voidaan myydä asiakkaalle yhdessä, jos samalla ilmoitetaan, voidaanko ne ostaa myös erikseen. Vakuutustuotteiden tarjonnassa ei ole perusteita sijoituspalveluita tiukempaan sääntelyyn, ja yhdenmukaisten menettelytapojen luominen on myös asiakkaan kannalta järkevää. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

OP katsoo, että ehdotettu 30 § ei vastaa direktiivin tarkoitusta, on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä, heikentää asiakkaiden kannalta hyödyllisten palveluiden saatavuutta ja rajoittaa uusien asiakaskokemusta parantavien kokonaispalveluiden kehittämistä ja tulee tietyissä tapauksissa mahdoton soveltaa. Säännös tulisi muotoilla uudelleen selkeämmäksi ja vastaamaan direktiivin säännöstä. On epäselvää, miten 1 momentin ensimmäinen ja toinen virke täydentävät toisiaan. Ei myöskään voida selkeästi tulkita, onko tarkoitus poissulkea vakuutustuote 1 momentista, koska momentissa mainitaan vain ”muu palvelu kuin vakuutus”. Direktiivin mukaan tarjottaessa palvelu- tai tuotepaketissa vakuutuksen ohessa jotain tavaraa tai palvelua asiakkaalle on samalla ilmoitettava, jos eri osat on mahdollista ostaa erikseen. Jos vakuutus tarjotaan oheistuotteena tavaralle tai palvelulle, on asiakkaalle samalla tarjottava mahdollisuutta ostaa tavara tai palvelu erikseen ilman vakuutusta. Ehdotettu 30 §:n mukainen kytkeykappaa kielto koskisi kuitenkin myös tilannetta, jossa vakuutus on ns. sivutuote ja vakuutus tarjotaan muun tavaran tai palvelun ohessa. Perusteluissa ei ole osoitettu, että yhdistetyistä tarjouksista olisi kuluttajan kannalta sellaista haittaa, että on tarpeen säätää ehdotuksen mukaisesta kytkeykappaa kiellosta. Lakiehdotuksessa ei myöskään rajata tiukempaa sääntelyä kuluttajiin, vaan esitettyä kytkeykappaa kieltoa olisi sovellettava myös yritysasiakkaisiin. Tämäkään ei vastaa direktiiviä.

OP katsoo myös, että ehdotettua 30 §:ää ei edes voida soveltaa sivutoimisten vakuutusedustajien osalta. Esityksen mukaisesti sivutoimisena vakuutusedustajana voi toimia vain, jos tämän pääasiallinen ammatillinen toiminta on muu kuin vakuutusten tarjoaminen ja jos tämä tarjoaa sivutoimisesti ainoastaan tavaraan tai palveluun täydentävinä liittyviä vakuutuksia. Esityksen 30 §:n perusteluissa kuitenkin todetaan, että vakuutuksen myöntämisen ehtona ei saa olla, että asiakas ostaa vakuutuksen lisäksi tietyn tavaran tai palvelun. Tämän mukaisesti toimittaessa sivutoimisen vakuutusedustajan olisi siis aina tarjottava vakuutus myös erikseen, jolloin kyseessä ei enää olisi sivutoiminen vaan päätoiminen vakuutusedustaja. Myös jos lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät erät sivutoimiset

vakuutusedustajat joutuisivat myymään tuotteisiinsa oheispalvelunaan liittyviä vakuutuksen ilman varsinaista tuotetta, kyse olisi päätoimisesta vakuutusedustuksesta.

OP:n mukaan on laajalti havaittavissa kehitystä suuntaan, jossa kootaan asiakkaiden tarpeita ja odotuksia vastaavia palvelupaketteja. Muussa lainsäädännössä yhdistettyjen palvelujen tarjoamismahdollisuuksia pyritään helpottamaan. Kytkykaupan kieltoa koskeva säännös on ristiriidassa muun lainsäädännön kehityksen kanssa, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Uusi kuluttajien aseman parantamiseksi ja tiedon saannin lisäämiseksi tarkoitettu lainsäädäntö ei saa estää vakuutusalan ja yleisemminkin palvelumarkkinan kehitystä, jossa vakuutus on osa asiakkaalle tarjottavaa tuotetta tai palvelua. Lisäksi kytkeykauppa on terminä hyvin negatiivinen ja harhaanjohtava, jos kyse on siitä, että tuotteet tai palvelut myydään yhdessä. Tällöin kyse on yhdistetystä tarjouksesta tai paketoitusta palvelusta, jolloin asiakas usein säästää hinnassa ja työmäärässä. Paketoituissa palveluissa voidaan lisäksi varmistaa, että tuotteessa tai palvelussa on juuri siihen tarpeeseen sopiva vakuutus ja samalla se, ettei tule turhaa päällekkäistä vakuutusturvaa.

EK katsoo, että esityksen 30 § (kytkykaupan kielto) on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä, josta tulisi luopua. Esitetyssä muodossaan se heikentää vakuutusalan asiakkaiden, kuten pk-yritysten, kannalta tarpeellisten ja hyödyllisten vakuutuspalveluiden saatavuutta ja rajoittaa uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä. Esitys tarkoittaisi esimerkiksi, että yritysvakuutuksen yhteydessä ei voitaisi jatkossa myydä riskienhallintapalveluja samassa vakuutuspaketissa asiakkaalle. Direktiivin jäsenvaltio-optio mahdollistaa tiukempien sääntöjen säätämisen siinä tapauksessa, että jäsenvaltio voi osoittaa myyntikäytäntöjen haitallisuuden kuluttajien kannalta. Tällaista perustelua ei EK:n mukaan esityksestä löydy. Esitys ei myöskään olisi linjassa parhaillaan implementointivaiheessa olevan ns. MiFID II -paketin kanssa.

31 §

FA toteaa, että suurten riskien vakuuttamista koskevat tuotteet on suljettava lakiesityksen 31 §:n tuotehallintavelvoitteiden ulkopuolelle direktiivin 25.4 artiklan nimenomaisen toteamuksen mukaisesti. FA:n mukaan mitään perusteltua syytä ei ole tuotehallintavelvoitteiden ulottamiselle kansallisesti suurten riskien vakuuttamiseen. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

TELA toteaa, että tuotehallintajärjestelmiä koskeva sääntely ei koske työeläkevakuutusyhtiöitä ja ehdottaa, että tämä todettaisiin erikseen lain perusteluissa. Tällöin ei työeläkevakuutusyhtiöllä voi myöskään olla tuotehallintajärjestelmää koskevaa selvitysvelvollisuutta asiamiehelle. Tähän ei myöskään ole tarvetta, koska lakisääteisen vakuutuksen sisältö on kaikille sama ja perustuu lakiin. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

34, 37 ja 38 § (oheis- ja lisäpalvelut)

Fiva toteaa, että sijoitusvakuutuksen oheispalveluista ja lisäpalveluista ehdotetaan säädettäväksi muun muassa lain 34, 37 ja 38 §:ssä. Ehdotetun sääntelyn perusteella jää kuitenkin jossakin määrin epäselväksi, tarkoitetaanko näillä termeillä samoja palveluja vai onko palveluilla eroa. Lisäksi voisi olla syytä täsmentää, tarkoitetaanko asiakkaan lisäpalveluilla vain kyseisen vakuutuksen tarjoajan tarjoamia lisäpalveluita vai tarkoitetaan myös asiakkaan samassa yhteydessä hankkimia muita lisäpalveluita.

44 §

Fiva toteaa, että lakiehdotuksen 44 §:n mukaan vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan. Fiva ehdottaa, että vielä harkittaisiin, olisiko syytä säätää, että vakuutusmeklari tai sivutoiminen vakuutusmeklari saisi ottaa palkkion vastaan vakuutuksenantajalta silloin, kun sen toimeksiantaja on muu kuin kuluttaja tai kuluttajaan rinnastettava elinkeinonharjoittaja tai muuta toimintaa harjoittava luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Finanssivalvonta katsoo, että tällaiset yritykset eivät ole vastaavan suojan tarpeessa kuin kuluttajat ja heihin rinnastettavat, eikä niiden sopimusvapautta tule liikaa rajoittaa.

KKV kiinnittää kilpailunäkökulmasta huomiota siihen, että 44 § eli vakuutusmeklareille asetettu palkkionottokielto tulisi jatkossakin olemaan direktiivissä edellytettyä tiukempi. KKV toteaa, että palkkionottokiellolla tavoiteltu päämäärä, eli vakuutusmeklarin riippumattomuus, on sinällään perusteltu ja kannatettava. KKV katsoo kuitenkin, että tieto riippumattomuudesta tai sidonnaisuuksista voitaisiin turvata markkinoiden toimintaa vähemmän haittaavalla tavalla, eli varmistamalla meklarien toiminnan läpinäkyvyys lakiin sisältyvien tiedonantovelvoitteiden avulla. Direktiivi on osa laajempaa EU:n lainsäädäntökokonaisuutta, jonka tarkoituksena on parantaa asiakkaansuojaa vakuutusmarkkinoilla erityisesti vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden osalta. Esityksessä, kuten direktiivissäkin, korostuu sijoitusvakuutuksien asema ja tältä osin esityksessä on tuotu esiin MiFID II:n vaateet. MiFID II -direktiivissä asetetaan sijoitusneuvonnalle muun muassa riippumattomuusvaateita, joihin kuuluu rajoitteita palkkioiden vastaanottamiselle. KKV katsoo, että sikäli, kun sijoitusvakuutusten välittäminen kilpailee sijoituspalveluiden välittämisen kanssa, tulisi vakuutusmeklareita kohdella tasavertaisesti riippumattomien sijoituspalveluneuvojien kanssa. KKV pitää kuluttajanäkökulmasta vakuutusmeklareille asetettua palkkionottokieltoa perusteltuna. Kuluttaja-asiamies pitää kuluttajansuojan tosiasiallisen toteutumisen kannalta tärkeänä, että esityksessä vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutuksenantajista varmistetaan ja kaikessa kuluttajille tarjottavia hyödykkeitä koskevassa lainsäädännössä eri toimijoiden roolit pidetään mahdollisimman selkeinä.

FA kannattaa vakuutusmeklarien palkkioiden maksamista koskevaa esitystä. Vakuutusasiakkaiden etu on, että eri toimijoiden roolit vakuutusmarkkinoillamme ovat selkeät. Vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutusyhtiöistä ilmenee laissa erityisesti siinä, että meklarit eivät saa ottaa palkkiota vakuutusyhtiöltä vaan ainoastaan omalta toimeksiantajaltaan. Näin varmistetaan se, että kilpailu käydään vakuutusasiakkaan intressissä eikä sillä, mikä vakuutusyhtiö maksaa meklarille suurimmat palkkiot. Ennen nykyisen palkkiokiellon voimaantuloa vakuutusmeklarin palkkio laskutettiin läpinäkymättömästi osana vakuutusmaksua. Tällöin erityisesti pk-yrityksiä ja kuluttajat eivät tieneet, mitä heidän ostamansa riippumaton meklaripalvelu maksoi. Lisäksi se johti vakuutusasiamiesten ja vakuutusmeklarien roolien sekoittumiseen. Tarve riippumattomiin asiantuntijapalveluihin ei vähene sen seurauksena, että palvelun hinta on läpinäkyvä ja kilpailun piirissä. Myös MiFID2-sääntelyssä asetetaan voimaan ns. kannustinkielto riippumatonta sijoitusneuvontaa tarjoaville tahoille. Kielto vastaa hyvin pitkälle vakuutusmeklarien palkkiokielltoa ja sen tarkoitus on sama eli riippumattomuuden varmistaminen. FA:n mukaan nykyinen palkkiosääntely on toiminut hyvin eikä sen muuttamiselle ole ilmennyt perusteita. Eri vaihtoehtoja on punnittu perusteellisesti työryhmävalmistelussa, eikä muiden kuin nykyisen sääntelymallin ole todettu voivan varmistaa vakuutusmeklarin riippumattomuutta. Direktiivi myös sallii nimenomaisesti esitetyn kaltaisen jäsenvaltioiden sääntelyn asiassa. FA pitää myös hyvänä esitystä siitä, että vakuutusmeklari ja asiamies tuovat asiakkaalle selkeästi esiin sen, missä roolissa ja kenen lukuun ne toimivat. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

TELA kannattaa vakuutusmeklarien palkkioiden maksamista koskevaa esitystä ja nykyrakenteen säilyttämistä vakuutusedustajien kesken. Vakuutusmeklarin toiminnan keskeisenä edellytyksenä on,

että vakuutusmeklari ei ole vakuutuksenantajaan sellaisessa riippuvuussuhteessa, joka on omiaan vaikuttamaan asiakkaan etujen vastaisesti vakuutusmeklarin toimintaan. Vakuutuksenantaja ei saa olla vakuutusmeklarin toimeksiantajana tarjottaessa ensivakuutusta. Vakuutusmeklari on vakuutuksenottajan ja tämän toimeksiannosta toimiva puolueeton välittäjä. Vakuutusmeklarin riippumattomuutta ilmentää laissa erityisesti se, että meklari saa ottaa palkkion vain toimeksiantajaltaan. Jos vakuutusyhtiö voisi maksaa meklarin palkkion tai palkkion maksaminen kiertäisi vakuutusyhtiön kautta, se johtaisi väistämättä kilpailuun meklaripalkkioista ja nostaisi palkkioiden määrää. Tällainen kilpailu ei toimisi asiakkaiden eduksi ja se myös sekoittaisi vakuutusasiamiesten ja vakuutusmeklarien rooleja. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

TVK:n näkemyksen mukaan vakuutusmeklareiden puolueettomuus ja riippumattomuus on tärkeää. TVK toteaa, että nykyinen vakuutusmeklareita koskeva palkkiosääntely on toimiva eikä sen muuttamiselle ole perusteita.

AIG katsoo, että vakuutusmeklarin palkkionottokiellon tarkoituksenmukaisuutta tulisi edelleen harvita: kiello tulisi poistaa kokonaan ja asettaa vakuutusmeklarit ja asiamiehet yhdenvertaiseen asemaan. Vaihtoehtoisesti voitaisiin määritellä ne erityistilanteet, joissa palkkiokiello on asianmukainen ja tarpeellinen vakuutusmeklarin riippumattomuuden turvaamiseksi. Direktiivissä eturistiriitoja on pyritty hallitsemaan ja ehkäisemään läpinäkyvillä tiedonantösäännöksillä. Tiedonantovelvollisuus palkkion luonteesta ja määrästä koskee yhtä lailla asiamiehiä ja vakuutusmeklareita. Työryhmän raportissa on esitetty, että vakuutusmeklarin palkkiokiellosta Suomessa ei ole syytä luopua. Direktiivin mukaan kansallista, direktiiviä tiukempaa lainsäädäntöä tulee voida perustella tarpeella suojata kuluttajien etuja. Lakiehdotuksen mukaan vakuutusmeklari ei saa ottaa palkkiota muulta kuin toimeksiantajaltaan. Kielto koskisi muitakin kuin kuluttaja-asiakkaita. Kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan tahon ja vakuutusmeklarin välillä kansallista, direktiiviä tiukempaa lainsäädäntöä voidaan pitää perusteltuna. Sen sijaan tasavertaiset sopimuskumppanit voivat järjestää sopimus-suhteensa parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös vakuutussopimuslaki on pakottavaa vain kuluttajan ja vakuutuksenantajan välisessä suhteessa. Vakuutusmeklarin ja yrityksen välisessä suhteessa tiedonantovelvollisuus palkkiosta ja sen luonteesta on riittävä tae siitä, että meklari asettaa toimeksiantajan intressit etusijalle. Sijoituspuolen lainsäädäntöä mukailten olisi mahdollista luokitella esim. tietyt meklarin asiakasryhmät ja/tai tietyt vakuutuslajit sellaisiksi, joihin palkkionottokielloa ei sovellettaisi.

SVAM toteaa pykälän 1 momentin osalta, että lakiehdotus sisältää jo aiemmassa laissa olleen säännöksen siitä, että vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkionsa ainoastaan toimeksiantajaltaan. Direktiivi sallii tiukemmat kansalliset säännökset ja antaa mahdollisuuden kieltää ainoastaan kolmannen osapuolen (eli lähinnä vakuutusyhtiön) maksamat/tarjoamat edut ainoastaan silloin, kun ne koskevat *kuluttaja-asiakkaita* ja silloinkin vakuutustuotteiden *tarjoamisen* yhteydessä, kuten direktiivin alussa on todettu. SVAM katsoo, että ehdotettu lainsäädäntö ja direktiivi ovat keskenään ristiriidassa. SVAM viittaa Euroopan komission voimassa olevaa sääntelyä koskeviin kirjeisiin. SVAM:n mukaan pykälän 1 momenttia ja sen perusteluita on korjattava. Direktiivi ei anna mahdollisuutta kieltää meklarin suorittamaa vahinkokäsittelyä tai vakuutuksen hoitoa niin, että vakuutusyhtiö ei saisi suorittaa vakuutuksenottajan korvauskäsittelystä tai muusta vakuutuksen hoidosta aiheutuneita kustannuksia vakuutusmeklarille.

SVAM toteaa, että vakuutusmeklarin palkkiosta sovitaan vakuutuksenottajan kanssa kirjallisella toimeksiantosopimuksella. Se, keneltä palkkio sen jälkeen vastaanotetaan, ei ole sama asia kuin kuka palkkion maksaa. Direktiivin tavoitteena on estää toimijoita sopimasta vakuutusyhtiön eli kolmannen osapuolen kanssa palkkioista vakuutuksenottajan vahingoksi ja tietämättä, eikä ehdotettu momentti ole perusteltu direktiivin tavoitteen toteuttamiseksi. SVAM katsoo, että lakiesityksessä

oleva säännös estäisi asiakkaan edun mukaisen palvelun tuottamisen, sillä se ei sallisi asiakkaan maksaa vakuutusmeklarin palkkiota vakuutusmaksun yhteydessä vakuutusyhtiön kautta, mikä on yleisesti vakiintunut, hyväksi havaittu ja toimiva käytäntö Euroopassa ja muualla maailmassa. Maksun vastaanottaminen maksun välittäjänä toimivan vakuutusyhtiön kautta ei voi mitenkään luoda riippuvuutta maksun välittäjän ja maksun saajan kanssa, jos maksun välittäjä ei missään vaiheessa osallistu vakuutusmeklarin palkkiosta sopimiseen. SVAM katsoo, että direktiivi ei salli maksun välittämisen kieltämistä, joten ehdotettu lain sanamuoto on direktiivin vastainen ja tulee siksi poistaa kokonaan tai ainakin muuttaa direktiivin sallimien rajojen mukaiseksi. SVAM:n mukaan vakuutusmeklaripalveluissa ei ole mitään sellaista erityispiirrettä, jonka vuoksi olisi perusteltua rajoittaa myöskään erityisesti yritysasiakkaiden ja vakuutusmeklariyhtiöiden välistä sopimusvapautta.

Sijoitusvakuutusten osalta SVAM toteaa, että säännökset lakiesityksessä ja sen perusteluissa ovat epäselvät ja epäyhtenäiset eri vakuutusten tarjoajien välillä, joten lakiesitystä ja sen perusteluita on syytä tarkistaa direktiivin vaatimusten mukaisiksi. Vakuutusmeklarilta kielletään sijoitusvakuutusten sisällä olevien sijoitusinstrumentteja koskevien palkkioiden vastaanottaminen sijoituspalveluyrityksiltä, mutta sama kieltä ei koske esimerkiksi vakuutusyhtiötä, joten esitys on myös tältä osin vastoin direktiivin kantavia periaatteita ja vaatimuksia kohdella kaikkia vakuutusten tarjoajia tasapuolisesti markkinoilla. Sijoituspalveluita koskeva MiFID II -direktiivi edellyttää, että erityisesti riippumatonta sijoitusneuvontaa harjoittava toimija ei saa vastaanottaa kolmannelta osapuolelta palkkioita sijoitusinstrumenttien osalta. Suomessa ei ole MiFID II -direktiivin tarkoittamalla tavalla riippumatonta sijoitusneuvontaa harjoittavia toimijoita, eikä näitä ole myöskään vakuutusmeklari-toimialalla, joten tällainen kieltä on täysin perusteeton. Ehdotetut kansalliset kiristykset ovat Suomen kansallisen edun vastaisia, sillä ne sulkevat kotimaisen vakuutusmarkkinan toimivuutta vakuutusnottajien vahingoksi sekä rajoittavat kotimaisten vakuutusmeklareiden ja viime kädessä myös kotimaisten vakuutusyhtiöidenkin toimintaa ja kansainvälistymistä.

EK kannattaa vakuutusmeklarien palkkioiden maksamista koskevaa työryhmän perusteltua esitystä. Vakuutusmeklarin riippumattomuus vakuutusyhtiöstä ilmenee siten, että meklarit eivät saa ottaa palkkiota vakuutusyhtiöltä, vaan omalta toimeksiantajaltaan, jolloin kilpailua ei käydy siitä, mikä yhtiö maksaa meklarille suurimman palkkion, vaan kilpailu tapahtuu asiakkaan intresseissä. Esitetty palkitsemissäntely varmistaa meklarien riippumattomuuden.

FINE ja Kuluttajaliitto kannattavat työryhmän ehdotusta. FINE pitää tärkeänä, että asiakkaan kannalta toimivaksi todettu ja selkeä järjestelmä saa jatkon. Kuluttajaliiton mukaan mahdollisuus ottaa vastaan palkkioita vakuutuksenantajilta vaarantaisi vakuutusmeklareiden riippumattomuuden ja uskottavuuden.

45 §

Fiva on pyytänyt vakuutusmeklareilta liiketoimintakertomuksen lisäksi myös niiden tilinpäätöksen. Fiva ehdottaa, että lakiin lisättäisiin kirjanpitovelvollisille vakuutusmeklareille velvollisuus toimittaa Fivalle liiketoimintakertomuksen lisäksi vahvistettu tilinpäätös. Tilinpäätös on tarpeen liiketoimintakertomuksessa ilmoitettavien tietojen oikeellisuuden varmistamisessa ja silloin, kun Fivan tulee ehdotetun lain 18 §:n mukaisesti arvioida vakuutusmeklarin taloudellista tilannetta.

46 §

SVAM katsoo pykälän 2 momentin osalta, että esitys on vastoin direktiiviä ja on lisäksi ristiriidassa muun asiakasvarojen käsittelyä koskevan kansallisen lainsäädännön kanssa. Direktiivissä on lista asiakasvarojen suojelemiseksi sallituista keinoista. Tämä lista on tyhjentävä, joten kansalliset laa-

jennukset eivät ole sallittuja. Direktiivi ei anna mahdollisuutta kieltää asiakasvarojen välittämistä, joten ehdotettua 46 §:ää ei voida esitetyn sisältöisenä sisällyttää Suomen lainsäädäntöön. Asiakasvarojen erillisyyttä koskeva säännös tulee kotimaisen lainsäädännön yhteneväisyyden vuoksi olla samansisältöinen muun vastaavan asiakasvarojen käsittelyä koskevan kansallisen lainsäädännön kanssa (kuten mm. sijoituspalveluja, kiinteistönvälittäjiä, asianajajia, kauppaedustajia ja myyntimiehiä sekä joukkorahoitusta koskevat lait). Kaikkiin näihin lakeihin sisältyy ainoastaan vaatimus pitää asiakkaan varat erillään omista varoistaan, eikä ole perusteltua säännellä vakuutusmeklareita eri tavoin ja asettaa vakuutusmeklareita perusteettomasti eri asemaan muiden vastaavien toimijoiden kanssa. SVAM:n mukaan pykälän 2 momenttia ja sen perusteluita on korjattava.

Isännöintiliitto toteaa, että isännöintiyrityksellä on yleensä kymmeniä tai satoja asiakasyhtiöitä, joiden vakuutusturvasta huolehditaan. Isännöintiliitto pitäisi perusteltuna, että meklaripalveluja käyttävät asunto- ja kiinteistöyhtiöt voisivat saada vakuutuksestaan vain yhden laskun. Nykytilan muuttaminen saattaa pahimmillaan johtaa meklarien käyttämisestä luopumiseen, taloyhtiöiden vakuutusasioiden hoidon heikkenemiseen sekä epäselvyyteen yhtiön hallinnon hoidossa. Kuten raportin sivulla 47 on todettu, on vastaava kehityskulku tapahtunut kuluttaja-asiakkaiden puolella. Yhtiöiden hallituksessa päätöksiä tehdään aivan vastaavalla logiikalla. Isännöintiliiton näkemyksen mukaan tällä lainsäädännön uudistuksella ei kannata vaarantaa toimivan järjestelmän edellytyksiä. Käytännössä muutos tarkoittaa yhtiöiden lisääntyvää hallinnollista taakkaa, joka on muutenkin lisääntynyt lukuisten lainsäädäntöuudistusten myötä.

SY nostaa esiin direktiivin tai kansallisen lainsäädännön tavoitteiden kannalta epätarkoituksenmukaisia tai tarpeettomia kieltoja. Selkeä esimerkki tästä on kieltää asiakasta suorittamasta vakuutusmeklarin palkkiota samalla laskulla vakuutusmaksun kanssa niin, että saatuaan suorituksen asiakkaalta vakuutusyhtiö tilittää meklarinpalkkion osuuden vakuutusmeklarille asiakkaan ja meklarin välisen sopimuksen mukaisesti. Direktiivi ei tällaista kieltä edellytä. Myöskään työryhmäraportissa ei löydy selkeitä perusteluja siitä, mihin tällainen kieltä perustuu. Kun palkkio sovitaan aina asiakkaan ja vakuutusmeklarin välillä, pelkkä sovittu maksun välittäminen ei voi käytännössä luoda riippuvuutta vakuutusyhtiön ja vakuutusmeklarin välille. SY nostaa esiin myös, että ehdotettua vakuutusmeklarin asiakasvarojen käsittelyn kieltä ei direktiivissä edellytetä. Kielto poikkeaa selvästi muusta vastaavatyypisestä sääntelystä, kuten finanssialan lainsäädännöstä. Yleensä lainsäädännössä on vaatimus pitää asiakkaan varat erillään omista varoistaan.

51 §

OM toteaa, että vakuutusedustuslautakunnan jäsenten rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädettäisiin 1. lakiehdotuksen 51 §:ssä. Virkavastuun on vakiintuneesti katsottu käsittävän sekä rikosoikeudellisen että vahingonkorvausoikeudellisen vastuun. Virkavastuusäännöksiin otetaan vakiintuneesti informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin: " Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974)"

55 §

OM toteaa, että pykälässä säädettäisiin muun muassa Finanssivalvonnan velvollisuudesta kuulla tiettyjä tahoja ennen hallintopäätöksen tekemistä sekä päätöksen perustelemisesta. Tämän säännöksen muotoilua sekä myös esitysluonnosta kokonaisuudessaan olisi syytä jatkovalmistelussa arvioida huomioiden hallintolain säännökset. Päällekkäistä sääntelyä yleislakien kanssa tulee välttää ja niistä poikkeavalle sääntelylle tarvitaan aina erityinen, painava syy.

Fiva toteaa, että ehdotetun pykälän esikuvana on Finanssivalvonnasta annetun lain (FivaL) 61 §, jossa säädetään Finanssivalvonnan oikeudesta ryhtyä valvontatoimenpiteisiin muun muassa ETA-vakuutusyhtiöiden ja muiden ETA-valvottavien sivuliikkeiden osalta, jos ne rikkovat Suomen lakia. Pykälän perusteluissa esitetään, että ehdotettu säännös vastaisi sisällöltään FivaL 61 §:ää. Finanssivalvonta toteaa, että ehdotettu säännös poikkeaa monilta osin FivaL 61 §:stä ja Finanssivalvonta pitääkin ehdotettua säännöstä FivaL 61 §:ää selvästi selkeämpänä, kun ottaa myös huomioon säännösten perustelut. Finanssivalvonta katsoo siten, että myös FivaL 61 §:ää tulisi selventää, sillä säännös koskee muun ohessa tilanteita, joissa ETA-vakuutusyhtiöiden sivuliike laiminlyö noudattaa lakia vakuutusten tarjoamisesta.

56 §

OM toteaa, että pykälän mukaan Finanssivalvonta voi tehdä toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa sopimuksen siitä, että Finanssivalvonta suorittaa sellaisia valvontatehtäviä, jotka kuuluvat tämän toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vastuulle. Samoin Finanssivalvonta voi tehdä sopimuksen, että toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen suorittaa sellaisia valvontatehtäviä, joissa Finanssivalvonta olisi toimivaltainen. Tällaiset tehtävät voivat koskea perusteluiden mukaan muun muassa hallinnollisia sanktioita. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 1 kohta ja 12 artiklan 1 kohta. Sääntely vastaa Finanssivalvonnasta annetun lain 67 §:ää. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valvontaviranomaisen on perusteltava sopimuksen tekeminen ja ilmoitettava siitä muun muassa vakuutusedustajalle ja komissiolle viipymättä. Yksityiskohteisissa perusteluissa todetaan, että viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukielto. Asiassa jää epäselväksi muutoksenhakuoikeus kyseiseen päätökseen. Muutoksenhakukieltoa ei esitysluonnoksessa ehdoteta säädettäväksi, vaikka perustelut tällaiseen viittaavat.

Fiva toteaa, että lain 56 §:ssä säädettäisiin direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti vakuutusedustajien valvontaa koskevien tehtävien siirtämisestä toiselle valvontaviranomaiselle. Fiva pitää ehdotettua sääntelyä epäselvänä. Fivan käsityksen mukaan ehdotus on rinnastettavissa FivaL 67 §:ssä tarkoitettuun päätösvallan siirtämiseen ETA-valvontaviranomaiselle ja toisaalta ETA-vakuutusedustajia koskevan päätösvallan vastaanottamiseen ETA-valvontaviranomaiselta. Fiva katsoo, että ulkomaisen ETA-valvontaviranomaisen kanssa tehtävä sopimus käytännössä määrittäisi sen, minkä maan lakia sovellettaisiin ETA-vakuutusedustajaan Finanssivalvonnan valvomissa asioissa. Kyseessä täytyy olla Suomen laki, sillä Finanssivalvonta ei voi valvoa ja esimerkiksi määrätä hallinnollista seuraamusta tilanteessa, jossa ETA-vakuutusedustaja on rikkonut kotivaltionsa lakia. Ehdotettu sääntely on oikeusvarmuuden ja myös hallinnollisia seuraamuksia koskevan laillisuusperiaatteen vuoksi ongelmallinen. Fiva toteaa, että laissa tulee nimenomaisesti säätää siitä, mitä vakuutusten tarjoamista koskevan lain säännöksiä sovelletaan ETA-vakuutusedustajaan silloin, kun sopimus on tehty. Fiva pitää ongelmallisena myös sitä, että esitysluonnoksessa ei ehdoteta säädettäväksi siitä, kuka kyseisen valvonnan maksaisi. Koska valvonta ei perustuisi Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuviin yhteistyövelvoitteisiin, tulee valvonnan kustannukset kohdistaa joko ETA-valvontaviranomaiselle tai ETA-vakuutusedustajalle. Asiasta tulee säätää nimenomaisesti. Jos valvonnan maksaisi vakuutusedustaja, tulee sille säätää korkeampi valvontamaksu Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetussa laissa. Fiva katsoo vielä, että kyseisen sopimuksen hyväksyminen tulee säätää Finanssivalvonnan johtokunnan tehtäväksi.

59 §

OM lausuu hallinnollisten sanktioiden osalta kokonaisuutena. OM toteaa, että loppuraportin sisältämän esitysluonnoksen perusteluiden mukaan täytäntöön pantavassa direktiivissä säädetään, että

toimivaltaisella viranomaisella on oltava toimivalta määrätä hallinnollisia seuraamuksia vähintään direktiivissä tarkemmin säädetyistä teoista ja laiminlyönneistä. Luonnoksessa ehdotetaankin lisättäväksi uusia hallinnollisia seuraamusmaksuja. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lainvastaisesta teosta määrättävä maksu on rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut tällaiset seuraamukset rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Koska hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä, sen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslaissa edellytetyllä tavalla lailla. Laissa on valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista. Vaikka perustuslain 8 §:ssä säädettyyn rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvä täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa. Sanktioita koskevista säännöksistä tulee näin ollen ilmetä, minkä lainsäädännön vastaisista teoista tai laiminlyönneistä voi olla seuraamuksena sanktio. Lisäksi sanktioitavat teot ja laiminlyönnot on laissa luonnehdittava niiden yksilöimiseksi. Sanktioita koskevan sääntelyn tulee myös olla oikeasuhtaista. Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 59 §:n 1 momentin 7 kohtaa on syytä jatkovalmistelussa tarkentaa. Sanktioitu teko tai laiminlyönti ei ole kohdassa riittävästi yksilöity. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan säännöksiä, joiden laiminlyönneistä tai rikkomisesta voidaan määrätä seuraamusmaksu, ovat myös 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä koskevat tarkemmat säännökset, määräykset ja direktiivin perusteella annettujen komission asetusten ja päätösten säännökset. Oikeusministeriö toteaa, että perustuslakivaliokunta on pitänyt jonkinasteisena ongelmana, että rikkomusmaksu on ehdotettu mahdolliseksi määrätä sille, joka laiminlyö noudattaa ministeriön asetuksella annettuja tarkempia säännöksiä.

OM toteaa, että esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 59 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että pykälän 2-8 kohdassa tarkoitetuissa menettelyissä direktiivi ei edellytä seuraamusmaksun määräämistä. Direktiivi kuitenkin mahdollistaa, että Suomi voi antaa Finanssivalvonnalle toimivalan määrätä lisäseuraamuksia tai muita toimenpiteitä sekä hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia, jotka ovat korkeampia kuin direktiivissä säädetyt. Luonnoksessa on edelleen todettu "Siten ehdotetaan, että edellä tarkoitetuista teoista tai laiminlyönneistä Finanssivalvonnalla on toimivalta määrätä seuraamusmaksu. Asiakkaan suojan perusteella on perusteltua edellyttää korkeaa sääntelyn tasoa päätoimisesti toimivilta vakuutusedustajilta ja sivutoimisilta vakuutusedustajilta." OM:n mukaan perustelut uuden seuraamusmaksun käyttöönotolle ovat hyvin suppeat ja kaipaavat tarkentamista. Lisäksi luonnoksen 8. lakiehdotuksen 41 a §:n uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan säännöstä vakuutusedustajan tai sivutoimisen vakuutusedustajan seuraamusmaksun määrästä. Säännöksen mukaan "Jos seuraamusmaksu koskee vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 55 tai 59 §:ssä mainittujen säännösten rikkomista, oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla, sen mukaan, kumpi on suurempi, enintään joko viisi prosenttia oikeushenkilön tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai enintään viisi miljoonaa euroa, ja luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu enintään 700 000 euroa." OM:n mukaan esitysluonnoksesta ei käy ilmi, perustuvatko mainitut seuraamusmaksujen enimmäismäärät direktiiviin vai miten kyseisiin summiin on päädytty. Perustelut näiltä osin ovat puutteelliset. Uusia hallinnollisia seuraamusmaksuja olisi syytä käsitellä myös esityksen säätämisperusteluissa. Lisäksi tulee tarkistaa, ettei samasta teosta voida määrätä sekä seuraamusmaksua että rikosoikeudellista seuraamusta.

VM kiinnittää huomion vakuutusten tarjoamista koskevan lakiehdotuksen 59 §:n sanamuotoon, jonka mukaan: "Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ja päätöksiä, joiden laiminlyönneistä tai rikkomisesta voidaan määrätä seuraamusmaksu, ovat...". Kyseisen pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 135): "Pykälässä säädetään niistä säännöksistä, joiden rikkomisesta tai laiminlyönneistä Finanssivalvonta saa Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n nojalla määrätä seuraamusmaksun. Seuraamusmaksu on vakava hallinnollinen seuraamus. Siten

yleensä seuraamusmaksun määrääminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa on kyse järjestelmällisestä säännösten vastaisesta menettelystä. Vain hyvin poikkeuksellisesti se voidaan määrätä yksittäisessä tilanteessa, jossa kyseessä olevia säännöksiä on rikottu tai laiminlyöty ilmeisellä ja olennaisella tavalla.” VM:n mukaan kyseisen 59 §:n sanamuoto tulee muuttaa vastaamaan muiden finanssimarkkinoita koskevien sektorisäädösten sanamuotoa, joiden mukaan: ”Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ja päätöksiä, joiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta määrätään seuraamusmaksu, ovat...”. VM korostaa säännösten sanamuodon vastaavuutta, jolla turvataan eri sektorisäädöksiin sisältyvien seuraamussäännösten yhdenvertainen ja johdonmukaisen soveltaminen. Vastaavasta syystä VM esittää myös kyseisen pykälän yksityiskohtaisten perustelujen sanamuodon muuttamista siten, että siitä ilmenee Finanssivalvonnan lähtökohtainen velvollisuus seuraamusmaksun määräämiselle laissa säädetyin edellytyksin. Vastaavasti yksityiskohtaisista perusteluista tulisi VM mukaan poistaa nykyisen ehdotuksen seuraamusmaksun määräämiselle asetamat lisäedellytykset rikkomusten tai laiminlyöntien järjestelmällisyyden, ilmeisyyden ja olennaisuuden osalta. Kyseiset perustelut eivät vastaa pykälää, eivätkä myöskään perustu direktiiviin. Lisäksi ne ovat epäjohdonmukaisia muiden finanssimarkkinoita koskevien seuraamussäännösten ja niiden perustelujen kanssa ja olisivat omiaan aiheuttamaan huomattavia vaikeuksia seuraamussäännösten johdonmukaiselle, yhdenvertaiselle ja riittävän tehokkaalle soveltamiselle.

VM pitää tarpeellisena tässä yhteydessä korostaa arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen (AMLKU) keskeistä tavoitetta kannustaa Finanssivalvontaa seuraamusten tehokkaampaan käyttöön osana normaalia valvontatyötä. Tämä ilmeni lakimuutoksissa muun muassa siten, että Finanssivalvonnalle säädettiin lähtökohtainen velvollisuus käyttää seuraamusvaltuuksiaan tilanteissa, jossa säännöksiä on rikottu (HE 32/2012 s. 69). Säännöksiä rikkoville ei haluttu antaa kilpailuetua. Seuraamuksien säätämällä erikseen kussakin erillislaissa haluttiin osaltaan korostaa sanktioiden roolia kiinteänä osana kunkin erillislain valvontaa. Seuraamusmaksun soveltamisalaan kuuluvissa rikkomuksissa ja laiminlyönneissä on lähtökohtaisesti kyse erittäin moitittavista teoista ja laiminlyönneistä (HE 32/2012 s. 85). Seuraamusmaksun sijaan voidaan laissa säädetyin perustein poikkeuksellisesti antaa julkinen varoitus, jos lain vastaista menettelyä olisi pidettävä esimerkiksi vähäisenä. AMLKU:ssa lainsäätäjä ohjasi ja rajasi tarkemmin Finanssivalvonnan harkintavaltaa hallinnollisten seuraamusten määräämisessä ja valinnassa. Seuraamusten porrastamisella tekojen vakavuuden mukaisesti sekä seuraamussäännösten tarkemmalla säätämällä pyrittiin toteuttamaan sekä suhteellisuus- että laillisuusperiaatetta.

Fiva toteaa, että edellytyksistä, joilla hallinnollinen seuraamus, kuten seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, säädetään FivaL 42 §:ssä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetty lausuma ei siten vastaa voimassa olevaa lakia ja siksi Fiva ehdottaa sen poistamista. Fiva toteaa kuitenkin, että koska hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen sovelletaan hallintolakia, Finanssivalvonta ottaa mahdollisessa seuraamusharkinnassaan huomioon hallintolain 6 §:ssä säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet, kuten suhteellisuusperiaatteen.

FA ja LVK toteavat, että esitys ulottaa perusteetta vakuutusten tarjoajiin kohdistuvat laajat hallinnolliset sanktiot kaikkiin vakuutuslajeihin ulottuvaksi. FA:n mukaan kyseessä on kansallinen lissääntely, koska direktiivi ulottaa laajat hallinnolliset sanktiot ja korkeat sakkorangaistukset pelkästään sijoitusvakuutusten myynnin menettelytapoja koskeviin rikkomuksiin. Muiden vakuutuslajien myyntimenettelyiden ja direktiivin muiden velvoitteiden rikkomisesta asetetaan direktiivissä ainoastaan tietyt hallinnolliset seuraamukset. FA:n mukaan esityksessä ei ole perusteltu, miksi laajat ja korkeat hallinnolliset seuraamukset esitetään ulotettaviksi myös muihin vakuutuslajeihin kuin sijoitusvakuutuksiin sekä direktiivin muiden säännösten kuin myynnin menettelytapasäännösten rikkomiseen. Sanktiosäännökset ovat muutenkin hyvin vaikeaselkoiset, eikä niitä tai perusteluita lukemalla alan toimijalle selviä, millaisia seuraamuksia on mahdollista asettaa. Vakuutusten tarjon-

taa koskevia tiedonantovirheitä ja -laiminlyöntejä koskee lisäksi vakuutuslainsäädännön 9 §:n mukainen laaja vastuu. Vastaavaa vastuusääntöä ei ole muilla sijoitustuotteilla tai -palveluilla.

TELA toteaa, että direktiivi edellyttää seuraamusmaksun määräämistä vain sijoitusvakuutusten myynnin menettelytapoja koskevista rikkomuksista. Lakiesityksessä ulotetaan seuraamusmaksut kaikkiin vakuutuslajeihin ulottuvaksi, välillisesti siten myös työeläkevakuutuksia koskevaksi. Jos työeläkevakuutukset kuuluvat säännöksen soveltamisalan piiriin asiamiesten kautta, on kyseessä kansallinen lisäsääntely. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELA:n lausuntoon.

EK katsoo, että direktiivin sääntely tuo kiristyksiä sanktiosääntelyyn kauttaaltaan, mutta erityisesti sijoitusvakuutusten myynnin menettelytapoja koskeviin rikkomuksiin. Muiden vakuutuslajien velvoitteiden rikkomistapauksiin direktiivi sen sijaan ei ulota yhtä ankaraa sanktiosääntelyä. EK katsoo, että myös tältä osin kansalliselle lisäsääntelylle ei ole esityksessä riittäviä perusteita.

60 §

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että esityksen 60 §:stä seuraisi vakuutusentantoajalle velvollisuus pitää whistleblowing-järjestelmää. Pykälän 3 momentin mukaan ”sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, edellä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten kohteena olevalla rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, jos tietojen antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomusten selvittämistä. Ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolaissa.” Tietosuojavaltuutettu toteaa, että jatkossa tämä tarkoittaisi sitä, että säännöksellä rajoitettaisiin ainakin tietosuojasetuksen 15 artiklassa säädettyä rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihinsa. Yleisen tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyn oikeuksia voi kansallisesti rajoittaa vain siten, kuin sen 23 artiklassa ja IX luvussa säädetään. Jatkovalmistelussa on syytä määrittellä, mihin asetuksen kohtaan em. rajoitus perustuu. Lisäksi on varmistettava, että kyseisen artiklan mukaiset rajoitusedellytykset täytetään.

62 ja 63 § (vakuutusmeklarin ja vakuutusentantajan vahingonkorvausvastuusäännökset)

OM toteaa, että esityksen 1. lakiehdotuksen 62 §:n 1 momentissa säädetään vakuutusmeklarin vahingonkorvausvastuusta ”muulle, jonka oikeutta toimeksianto tai vakuutus koskee” ja 63 §:n 1 momentissa säädetään vakuutusentantajan vahingonkorvausvastuusta ”muulle, jonka oikeutta vakuutus koskee”. Säännösten sanamuodon perusteella korvaukseen oikeutettujen joukko on laaja eikä sitä perusteluissakaan ole selkeästi rajattu. Vakuutusmeklari tai vakuutusentantaja voisi säännösten perusteella olla korvausvastuussa tapahtumista, joita ei ole osattu ottaa huomioon toimeksiantoa suoritettaessa ja korvaukseen oikeutettuja voisivat olla tahot, joiden oikeutta toimenpiteet eivät toimeksiantoa suoritettaessa ole millään lailla koskeneet. Lakiehdotuksen 62 ja 63 §:n perusteella sama, lain vastainen menettely saattaa johtaa vahinkoon sekä sopimussuhteessa että sen ulkopuolella. Sopimuksen ulkoiseen vastuuseen sovelletaan pääsääntöisesti vahingonkorvauslakia (412/1974), ei kuitenkaan silloin, kun korvausvastuusta on säädetty muussa laissa. Oikeuskäytännössä on kuitenkin vakiintuneesti katsottu, että vahingonkorvauslaki voi tulla sovellettavaksi erityislain rinnalla sitä täydentävänä normistona siltä osin, kuin kyseisessä erityislaissa ei ole tarkempia säännöksiä korvausvastuun sisällöstä. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettu sopimussuhteen ulkoinen vahinko on yleensä puhdasta varallisuusvahinkoa, joka vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:n mukaan on korvattavaa vahinkoa vain, jos se on aiheutettu rangaistavaksi säädetyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä taikka milloin muissa tapauksissa on erittäin painavia syitä. Mikäli tarkoitus on säätää sopimussuhteen ulkopuoliset varallisuusvahingot korvattaviksi myös muissa kuin vahingonkorvauslaissa erikseen luetelluissa tilanteissa, tämän tulisi ilmetä vahingonkorvaussäännöksistä.

OM toteaa, että vahingonkorvauslaissa säädetään lisäksi korvauksen sovittelusta (2 luvun 1 §) sekä vahinkoa kärsineen myötävaikutuksesta ja korvausvastuun jaosta kahden tai useamman aiheuttaessa vahingon (6 luku). Jatkovalmistelussa tulisi harkita, olisiko perusteltua lisätä pykälään viittaus näihin vahingonkorvauslain säännöksiin. Voimassa olevassa vakuutusedustuksesta annetun lain 40 §:n 3 momentin viittaus vahingonkorvauslakiin on jätetty pois lakiehdotuksesta. Tiedonantovirheen seuraamuksista säädetään esityksen 1. lakiehdotuksen 62 §:n 2 momentissa (meklarit) sekä vakuutus-sopimuslain 9 §:ssä (vakuutuksenantajat). Vakuutusmeklarin on lakiehdotuksen mukaan korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, ettei vakuutussopimus ole sen sisältöinen kuin asiakkaalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan korvausvelvollisuus syntyy, vaikkei mikään vakuutuksenantaja olisi myöntänyt toimeksiantajan käsityksen mukaista vakuutusta eli vakuutusmeklari on korvausvelvollinen, vaikka asiakkaalle ei olisi aiheutunut mitään konkreettista menetystä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa, samoin kuin vastaavan pykälän perusteluissa voimassaolevan lain esitöissä on tältä osin toistettu vakuutussopimuslain 9 §:n perusteluissa esiintuotuja seikkoja, vaikka tilanne ei kuitenkaan ole täysin rinnasteinen vakuutussopimuslain 9 §:n kanssa. Vakuutussopimuslain 9 §:n mukaan vastaavassa tilanteessa vakuutussopimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottajalla oli saamiensa tietojen perusteella ollut aihetta käsittää. Vakuutussopimuslain 9 § rakentuu sille periaatteelle, että sopimusosapuolella on oikeus vaatia sopimuksen mukaista suoritusta. Vakuutusmeklarin tiedonantovirheen osalta tällaista oikaisua ei voida tehdä, vaan asiakkaalle aiheutunut vahinko tulee määrittellä ja korvata muulla tavoin. Ehdotetun pykälän perusteluissa ei kuitenkaan tarkenneta, miten ja minkä ajankohdan mukaan korvattava vahinko määritellään. Erityisesti sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta tulisi vähintäänkin perusteluissa ottaa kantaa siihen, minkä ajankohdan mukaisesti vahingon määrä arvioidaan, koska näihin vakuutuksiin liittyvän sijoituselementin vuoksi tiedonantovirheestä aiheutuvan vahingon määrä voi vaihdella suuresti lyhyenkin ajan sisällä.

OM toteaa, että 1. lakiehdotuksen 62 §:ssä eikä vakuutussopimuslain 9 §:ssä ole säädetty asiakkaan tai vakuutuksenottajan velvollisuudesta reklamoida toteamastaan tiedonantovirheestä. Yleensä vakuutuksenottaja havaitsee käsityksensä vakuutuksen sisällöstä vakuutusehtoja vastaamattomaksi vasta siinä vaiheessa, kun saa kielteisen korvauspäätöksen. Sijoitussidonnaiset vakuutukset muodostavat kuitenkin tältä osin poikkeustapauksen silloin, kun vakuutuksenottaja on saanut mielestään puutteelliset tiedot sijoitusriskistä. Vakuutuksenottajalla voi olla mahdollisuus havainta epäedullinen arvonkehitys hänelle säännöllisin väliajoin toimitettavista laskelmista ja tiedotteista. Vakuutuslautakunta on eräissä ratkaisuisaan (esim. VKL 675/11) katsonut, että eräissä tilanteissa vakuutuksenottajalle voidaan asettaa velvollisuus reklamoida vakuutuksenantajaa kohtuullisessa ajassa havaitsemistaan virheellisistä tiedoista. Lautakunta on perustellut tätä sillä, että sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin sisältyvän sijoituselementin vuoksi reklamaatiovelvollisuuden puuttuminen merkitsisi sitä, että vakuutuksenottajalle tarjoutuisi tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin seurauksena mahdollisuus epäoikeutettuun spekulointiin vakuutuksenantajan kustannuksella.

FINE toteaa, että lain 62 §:ssä on todettu vakuutusmeklarin korvausvastuun ulottuvan myös toimeksiantosopimuksen ulkopuolisiin henkilöihin kaiken heille aiheutuneen vahingon osalta. Lain 63 §:ssä on vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta vastaavanlainen säännös. Esitetty sääntely merkitsee sitä, että toimeksianto- tai vakuutussopimuksen ulkopuolisilla tahoilla olisi oikeus korvaukseen myös niin sanotusta puhtaasta varallisuusvahingosta. Näin laaja vahingonkorvausvastuu sopimussuhteen ulkopuolisiin tahoihin nähden on erittäin poikkeuksellista. Sen on katsottu tulevan kysymykseen lähinnä tilanteissa, joissa vahinko on aiheutettu rikokseksi säädetyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä. Ehdotetun säännöksen (62 §) perusteella vakuutusmeklarille voi syntyä puhtaan varallisuusvahingon kattava korvausvastuu myös tapahtumista, joita hän ei ollut voinut toimeksianton hetkellä ennakoida ja joihin meklarilla ei ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa. Vastaava koskee

63 §:n perusteella vakuutuksenantajia ja asiamiehiä. FINE pitää tällaista vahingonkorvausvastuuta Suomen vahingonkorvausoikeudellista järjestelmää ajatellen perusteettoman laajana. Sopimussuhteen ulkopuolisille tahoille ei tulisi tarjoamislailta perustaa oikeutta vahingonkorvaukseen puhtaasta varallisuusvahingosta etenkin, kun säännöksen tuoma korvaussuoja olisi näille kolmansille satunnainen sen jäädessä riippumaan meklarin kulloisenkin toimeksiannon sisällöstä. Rajauksista vakuutusuojan kattavuuteen voidaan näet meklarin ja asiakkaan välillä sopia myös tietoisesti. FINE ehdottaakin korvausvastuun perustavien seikkojen ajallista rajaamista koskevan selventävän lausuman lisäämistä ehdotuksen 62 §:n perusteluihin. Sen mukaan säännöksessä tarkoitettu vahingonkorvausvastuu kolmatta kohtaan tulisi kysymykseen vain tilanteissa, joissa tulevaan vakuutus-suhteeseen liittyvä kolmannen osapuolen intressi ja oikeusasema on ollut tai sen olisi pitänyt olla meklarin tiedossa hänen toteuttaessaan asiakkaansa toimeksiantoa. Mahdolliset myöhemmät olosuhdemuutokset eivät näin ollen laajentaisi vahingonkorvausvastuuta.

Vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta FINE pitää ehdotuksen 63 §:ää tarpeettomana, sillä vakuutuksenantajien ja asiamiesten osalta on mahdollista ja FINEn näkemyksen mukaan riittävää soveltaa pelkkää yleistä vahingonkorvausoikeudellista normitusta. IDD-direktiivi ei myöskään edellytä tällaista vahingonkorvausnormia, vaan kyse on kansallisesta lisäsääntelystä. On epäselvää, mitä vahinkoa palveluntarjoajan laiminlyönnistä voisi aiheutua kolmannelle ottaen huomioon, että tässä lainkohdassa ei ole lainkaan kyse sopimusvelvoitteista ja niiden laiminlyömisestä. FINE ehdottaa, että 63 § poistetaan. Jos tämä jostain syystä ei ole mahdollista, lainkohtaan tulisi vähintäänkin lisätä edellä 62 §:n osalta esitetyn kaltainen kolmatta koskeva raja.

FA ja LVK toteavat, että 63 §:ssä esitetään uutta vahingonkorvausvelvollisuutta vakuutusyhtiölle ja sen asiamiehelle sopimuksen ulkoista vastuuta koskien. FA ja LVK toteavat, että sopimuksen ulkoinen vastuu syntyy vakuutusyhtiölle ja asiamiehelle jo tällä hetkellä yleisen vahingonkorvausoikeuden perusteella. FA:n ja LVK:n mukaan säännös on siis tarpeeton ja se tulisi poistaa. Vaihtoehtoisesti säännöstä pitäisi tarkentamista tai käännetty todistustaakka poistaa. FA:n mukaan vastaavanlaista sääntelyä ei ole muualla finanssialan sääntelyssä, joten se on poikkeuksellista. Kyseessä on lisäksi kansallinen lisäsääntely, eikä esityksen perusteluissa esitetä sille riittäviä syitä. Säännös on myös muotoilultaan poikkeuksellisen laaja sekä vastuun laajuuden että vastuun aiheuttavien toimien osalta. Vastuuta koskeva henkilöpiiri on laaja ja soveltamisalaltaan epäselvä, koska se sisältää vastuun ketä tahansa tahoja kohtaan, ”jonka oikeutta vakuutus koskee”. Jos säännös säilytetään, henkilöpiiriä tulisi vähintään muuttaa seuraavasti: ...”joka aiheutuu vakuutuksenottajalle tai vakuutetulle”. Esityksen perusteluissa esitetään, että vastuu aiheutuu myös huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä seuraavista vahingoista. Myös tämä muotoilu on poikkeuksellisen laaja. Lisäksi säännös asettaa käännetyn todistustaakan vakuutuksen tarjoajalle, joka poikkeaa yleisestä vahingonkorvausoikeudesta.

OP toteaa, ettei 63 §:n mukainen vakuutusyhtiöitä ja asiamiehiä koskeva vahingonkorvaussääntely ei perustu direktiiviin. Perusteluissa ei ole riittävästi tuotu esille syitä miksi säännös olisi tarpeellinen ottaen huomioon yleinen vahingonkorvausta koskeva sääntely Suomessa. Ellei riittäviä perusteita löydy, 63 § tulee poistaa.

TELA toteaa, että lakiesityksen perusteluissa ei esitetä perusteluita sille, miksi vastuu laajennetaan ulottumaan ketä tahansa tahoja kohtaan. Sääntely on muotoilultaan tarpeettoman laaja. Säännöksen voisi myös kokonaan poistaa, sillä sopimuksen ulkoinen vastuu syntyy vakuutusyhtiölle ja asiamiehelle jo yleisen vahingonkorvausoikeuden perusteella. Palkansaajakeskusjärjestöt Akava, SAK ja STTK viittaavat TELAn lausuntoon.

EK:n näkemyksen mukaan vakuutusyhtiön ja asiamiehen vahingonkorvausvelvollisuutta sopimuksen ulkoisessa vastuussa koskeva pykälä on kansallista lisäsääntelyä, minkä lisäksi se on käytännössä Suomen vahingonkorvausoikeuden yleisten periaatteiden valossa tarpeeton, joten pykälä tulisi poistaa

64 §

TEM toteaa, että rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n nojalla Finanssivalvonnalle voidaan luovuttaa rikosrekisteristä tietoja henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Ehdotuksen 64 §:n 2 momentissa on viittaussäännös rikosrekisterilakiin. Rikosrekisterilaissa ja nykyisessä vakuutusedustuksesta annetussa laissa tarkoitettulla luotettavuudella tarkoitetaan samaa kuin ehdotetussa laissa tarkoitettulla hyvämaineisuuudella. Sääntelyä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa. Rikosrekisteristä voidaan siis luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös ehdotetussa laissa tarkoitettuna hyvämaineisuuuden selvittämiseksi. Jos vakuutusmeklariksi tai asiamieheksi hakevan yritysjohdossa tai sen omistajana on ulkomaalainen tai ulkomailla asuva henkilö, rikosrekisteritiedoista ei välttämättä käy ilmi hänen rikostaustansa. TEM ehdottaa, että jatkovalmistelussa hallituksen esityksen perusteluissa selvitettäisiin menettelyä, jolla Finanssivalvonta saa tiedon henkilön rikostaustasta eri maiden rikosrekistereistä. Oikeusrekisterikeskus voi hyödyntää asian selvittämisessä sillä olevaa tietoa rikosnimikkeiden vastaavuuksista ja eri maiden rikosrekistereistä vastaavista keskusviranomaisista. Samalla tulisi pohtia myös sitä, olisiko lakiin tarpeen ottaa säännös hakijan velvollisuudesta toimittaa Finanssivalvonnan pyynnöstä tietoja, jotka ovat tarpeen rekisteröinnin edellytysten täyttymisen arvioimiseksi. Vastaavanlainen säännös on eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 3 §:n 3 momentissa.

65 §

OM toteaa, että pykälässä säädettäisiin Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksista. Kuitenkin määräyksenantovaltuuksia sisältyy muihin lain säännöksiin. Jatkovalmistelussa tulisi tarkastella, kerätäänkö määräyksenantovaltuudet yhteen säännökseen vai ovatko ne sijoitettuna sen pykälän yhteyteen, johon ne asiallisesti liittyvät.

66 §

OP toteaa, että esityksen 66 §:n mukaan vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on nimettävä arkistovastaava. Tätä ei edellytetä direktiivissä. Säännöksen toinen virke voitaisiin muuttaa direktiivin mukaiseen muotoon: ”Vakuutuksenantajan ja vakuutusedustajan on pyydettyäessä ilmoitettava arkistosta vastaavan henkilön nimi Finanssivalvonnalle.”

71 §

Fiva toteaa, että 71 §:n 2 momentissa todetaan, että ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Fiva ehdottaa, että laissa täsmennettäisiin mistä sopimuksista tarkalleen ottaen on kyse, koska toimialaan liittyy muun muassa toimeksianto-sopimuksia ja vakuutus sopimuksia. Lisäksi on tärkeää säätää selkeästi, sovelletaanko tuotehallintamenettelyjä lain voimaan tullessa tarjolla oleviin vakuutustuotteisiin siltä osin kuin on kyse tuotteiden jatkuvasta arvioinnista.

3.2.2 Vakuutusopimuslaki

4 §

OP toteaa, että direktiivissä ei velvoiteta sääntelyn soveltamista ryhmävakuutuksiin, vaan on jätetty kansalliseen harkintavaltaan päättää mitä säännöksiä ryhmävakuutuksiin sovelletaan. Esityksen perustelut ryhmävakuutusten osalta ovat puutteelliset eikä perusteluissa kerrota, miksi ryhmävakuutuksiin esitetään näin laajalti monelta osin tarpeetonta lisäsääntelyä. Perusteluissa viitataan direktiivin johdanto-osan 49 kappaleeseen, mutta perusteluista on kuitenkin poistettu se direktiivin samassa virkkeessä mainittu kohta, jossa ryhmävakuutuksilla viitataan pakollisiin ammatillisiin lisäeläkejärjestelyihin. Direktiivissä kyse ei siis ole yleisestä viittauksesta ryhmävakuutuksiin. Säädöksessä ehdotetaan perustavanlaatuaista muutosta verrattuna nykytilaan ryhmävakuutuksiin sovellettavien säännösten osalta. Esityksen mukaan vakuutustarve tulisi selvittää myös ryhmävakuutusten osalta ja lisäksi vakuutuksenantajaa velvoitetaan antamaan ennakkotietoja vakuutuksesta siltäkin osin kun se ei käytännössä ole tarpeellista. Koska sääntelyn tarkoituksena on kuluttajansuojan parantaminen ja vakuutettujen tiedonsaannin lisääminen, ei myöskään ole syytä edellyttää vahinkovakuutuksia koskevaa vakiomuotoista asiakirjaa annettavaksi ryhmävakuutuksissa. Ryhmävakuutuksesta annettavista tiedoista on jo säännelty voimassa olevan vakuutusopimuslain 76 §:ssä. Ryhmävakuutuksiin ei tulisi sen lisäksi soveltaa vakuutusopimuslain 9 §:ää, jonka mukaan vakuutusyhtiön vastuu puutteellisista tai virheellisistä tiedoista koskee vakuutuksenottajaa. Ehdotuksen mukaisesti käytännössä suojeltaisiin ryhmävakuutuksen ottajaa eli esimerkiksi työnantajaa eikä vakuutettua työntekijää.

4 b §

KKV pitää tärkeänä sitä, että vakuutustarpeen selvittämistä koskevasta velvollisuudesta pidetään kattavasti kiinni.

FINE toteaa, että IDD-uudistuksen yhteydessä lakiin ehdotetaan lisättäväksi vakuutuksenantajan selonottovelvollisuutta koskeva 4 b §, jonka mukaan vakuutuksenantajan tulee selvittää asiakkaan vakuutustarve. FINE kiinnittää huomiota sopimusvastuun ja vahingonkorvausvastuun suhteeseen sekä seuraamusjärjestelmän selkiyttämiseen. FINE toteaa, että työryhmämietinnössä ei ole käsitelty vakuutuksenantajan 4 b §:n mukaisen selonottovelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksia. On selvää, että lain 9 §:n mukainen sopimusvastuu soveltuu tilanteisiin, joissa puutteellinen selonotto on johtanut laiminlyöntiin vakuutuksenantajan 5 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden täyttämässä. Etenkin sijoitusvakuutusten osalta kuitenkin voi esiintyä tilanteita, joissa vakuutuksesta ja siihen liittyvistä sijoituskohteista on annettu sinänsä asianmukaiset tiedot, mutta vakuutus on muiden ominaisuuksiensa vuoksi ollut asiakkaalle epäasianmukainen. Virhe on tällöin tapahtunut vain tuotteen valinnassa. Vastaavia tilanteita voi esiintyä muidenkin vakuutuslajien kohdalla. FINE:n näkemyksen mukaan esitettyä sääntelyä tulisi selkeyttää siten, että yksityiskohtaisissa perusteluissa todettaisiin lakiin lisättävän 4 b §:n kohdalla, että selonottovelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksena on 9 §:n mukainen sopimusvastuu silloin, kun laiminlyönti on merkinnyt myös lain 5 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin. Sen sijaan tilanteissa, joissa laiminlyönti on koskenut vain 4 b §:n mukaista selonottoa, seuraamukset määräytyisivät sopimussuhteissa sovellettavien vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaan.

FA katsoo, että esityksen perusteluissa on nyt joissain kohdin asioita, joista tulisi säätää varsinaisessa pykälässä. Esimerkiksi vakuutustarpeen selvittämistä (vakuutusopimuslain (VSL) 4 b §) koskevissa perusteluissa asetetaan velvoitteita hakijan muiden vakuutusten selvittämisestä. FA toteaa, että näin laajojen uusien velvoitteiden asettamisesta ei voi säätää perustelutekstissä. FA ei myöskään

kannata näin laajojen velvoitteiden tuomista pykälään, vaan pitää niitä liian pitkälle menevinä vaatimuksina. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

OP katsoo, että pykälän sanamuoto ja hallituksen esityksen perusteluteksti ovat direktiivin sanamuotoa ja tarkoitusta tiukemmat ja lisäksi erityisesti sijoitusvakuutusten osalta monelta osin epäselvät. Direktiivissä vaaditaan vakuutusentarjoajaa määrittelemään vakuutustarve asiakkaalta saatujen tietojen perusteella, jotta asiakas voi saamiensa tietojen perusteella tehdä päätöksensä asianmukaisin perustein. Direktiivissä ei aseteta vakuutusentarjoajalle velvollisuutta pyytää tietoja. Käytännössä vakuutuksen hakijalta nykyäänkin pyydetään tarvittavia tietoja, mutta ehdotettu 4 b § asettaa velvollisuuden pyytää tietoja myös silloin, kun se ei ole tarpeellista vakuutustarpeen määrittämiseksi. Vakuutustarpeen selvittämistä koskevan nykyisen vakuutusoppimislain säännöstä on tarkoituksemukaista täsmentää direktiivin mukaiseksi, mutta sääntelyä ei ole tarpeen tiukentaa siitä mitä direktiivi vaatii. Vakuutustarpeen selvittämisprosessi ei saa olla vakuutuksen hakijan eikä vakuutusentajan kannalta liian monimutkainen ja sääntelyn tulee tukea myös digitaalisia palveluita. Esityksen mukainen vakuutusentajan ja vakuutusedustajan selvitysvelvollisuus on liian laaja esimerkiksi vakuutuksen hakijan muiden vakuutusturvien osalta. Vakuutustarpeen määrittämiseksi tarkoitettua sääntelyä ei saa tehdä niin tiukaksi, että vakuutusturva ei enää kata sitä mitä vakuutuksen hakija tarvitsee. Pitäisi myös huomioida mahdolliset seuraamukset ottaen huomioon voimassa olevan vakuutusoppimislain 9 §, jonka mukaan vakuutusoppimuksen katsotaan olevan voimassa sen sisältöisenä kuin vakuutuksenottaja oli käsittänyt. Esityksen perusteella jää myös epäselväksi, voiko vakuutustarpeen selvittämättä jättämisestä seurata myös muita seuraamuksia kuin Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu.

OP katsoo myös, että lakiehdotuksen 4 b §:n suhde ehdotuksen muihin säännöksiin on epäselvä tai selvästi ristiriidassa. Vakuutustarpeen selvittämistä koskevan 4 b §:n ja vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamista koskevan 5 b §:n välinen ero on epäselvä vakuutuksen hakijan näkökulmasta. Tämän lisäksi 4 b § ja sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointia koskeva 5 c § ovat ristiriidassa, minkä vuoksi ei ole selvää pitääkö vakuutusentajan aina vakuutustarvetta selvitetessä tehdä asianmukaisuusarviointi vai soveltuvuusarviointi vai molemmat. Ehdotetun 4 b §:n perustelujen mukaisesti vakuutusentajaa edellytetään pyytämään sijoitusvakuutuksen hakijalta vakuutustarpeen selvittämiseksi kaikki ne tiedot, joita direktiivin mukaan tarvitaan vain silloin, kun annetaan neuvontaa tai henkilökohtaista suositusta, vaikka käytännössä on tarkoitus arvioida vakuutuksen asianmukaisuutta vakuutuksen hakijalle. Ehdotetussa muodossa sääntely ei ole vakuutuksen hakijan kannalta tarkoituksenmukainen, koska hän ei useimmissa tilanteissa saa lisäarvoa siitä, että häneltä kysytään enemmän ja hankalampia tietoja kuin mitä vakuutusta ostettaessa on tarpeen. Esityksen mukaan vakuutusyhtiön ja asiamiehen on pyydettävä myös ammattimaisilta asiakkailta vakuutustarpeen selvittämiseksi vaadittavia tietoja, joita ei kuitenkaan veloiteta huomioimaan tai käyttämään mihinkään tarkoitukseen. Vastaavaa velvollisuutta ei ole esitetty vakuutusmeklareille. Käytännössä sijoitusvakuutusten osalta on selvitettävä mm. tiedot sijoittamisen tavoitteista kuten sijoitusajasta, tavoitellusta tuottotasosta, kyvystä sietää tappioita riskin toteutuessa sekä siitä riskitasosta, jonka asiakas on valmis hyväksymään. Edellä mainitun perusteella ammattimaisia asiakkaita koskeva poikkeussäännös velvollisuudesta pyytää tietoja vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja velvollisuudesta määrittää vakuutustarve tulee koskea koko 4 b §:ää.

LVK toteaa, että vakuutusoppimislain muuttamista koskevassa laissa liikennevakuutukseen soveltuksi jatkossa myös vakuutusoppimislain uuden pykälän 4 b:n 1 momentti vakuutustarpeen selvittämiseen liittyen. Liikennevakuuttamisen näkökulmasta tämän voidaan arvioida tarpeettomasti hankaloittavan liikennevakuutuksen myyntiä. Liikennevakuutuslaki määrittelee liikennevakuutuksen sisällön eikä se vaihtelee yhtiökohtaisesti suuresti. Liikennevakuutusyhtiöiltä jatkossa vaadittava

tarkempi raportointi vakuutustarpeen selvittämiseen liittyen hankaloittaa liikennevakuutuksen myyntiä ja lisää vakuutusyhtiöiden hallinnollisia kustannuksia. Muutos vaatii vakuutusyhtiöiltä liikennevakuuttamisen osalta mahdollisesti uusia sovellusteknisiä muutoksia internetmyyntiin sekä muutoksia puhelin- ja konttorimyyntiin. Mikäli vakuutuslainsäätelyn 4 b §:n 1 momentti ulotetaan koskemaan myös liikennevakuutusta, tulisi perusteluihin selkeästi kirjata se, mitä asiakkaalta liikennevakuuttamisen yhteydessä tulisi kysyä. Perusteluissa mainitaan, että lakisääteisessä liikennevakuuttamisessa vakuutustarpeen määrittäminen edellyttää vähemmän tietoja kuin vapaaehtoisissa vakuutuksissa. LVK katsoo, että esitetystä muodosta momentti ei sovellu liikennevakuuttamiseen eikä se ainakaan tältä osin edistä niitä tavoitteita, joita sääntelyllä tavoitellaan.

5 §

OP toteaa, että pykälän mukaan asiakkaalle on kerrottava kulujen vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen, vaikka direktiivissä veloitetaan kertomaan pelkästään kulujen vaikutuksesta tuottoon. Lisäksi ehdotetun 9 a §:n mukaan Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määryksiä kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta ja siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvän takaisinottoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista. Op ei pidä tarkoituksenmukaisena edellä mainittua 9 a §:n ehdotusta takaisinottoarvon kehityksestä ja maksettavista suorituksista annettavista lisämääräyksistä, koska säännös on ristiriidassa 5 §:n kanssa. Ehdotuksen perusteella jää epäselväksi millä tavalla ja milloin kuluista on asiakkaalle kerrottava. Vaatimus ei myöskään perustu direktiiviin, vaan on tarpeetonta kansallista lisäsääntelyä.

LVK ei kannata vakuutuslainsäätelyn tiedonantovelvollisuuden laajentamista koskemaan liikennevakuutusta.

Kuluttajaliitto kannattaa tiedonantovelvollisuuksia koskevia ehdotuksia. Ehdotus parantaa vakuutusnottajan asemaa.

5 a §

FA toteaa, että pykälän 1 momentin velvoite toimittaa tiedot ennen sopimuksen tekemistä aina paperilla tai muulla pysyvällä tavalla tai verkkosivustolla tiukentaa tarpeettomasti nykyistä tiedonantomenettelyä. Perusteluista ei selviä, onko esityksellä tarkoitus tiukentaa nykyisen VSL 5 §:n mukaista tietojen antamista koskevaa sääntelyä. Säännöstä ei tulisi FA:n mukaan tulkita niin, että se kattaa myös nykyisen VSL 5 §:n mukaisen tiedonantovelvoitteen, jossa tällaista vaatimusta ei tällä hetkellä ole. Vaikka VSL 5 a § 3 momentissa todetaan, että puhelinmyynnissä kuluttajalle sovelletaan etämyyntisäännöksiä, soveltamisala jää kuitenkin epäselväksi. Esityksen 3 momentin sanamuotoa tulisi muuttaa niin, että se kattaa muutkin kuin kuluttajille tarjottavan etämyynnin, kuten tälläkin hetkellä. Lisäksi on epäselvää, miten säännökset soveltuvat yritysasiakkaalle tarjottavissa vakuutuksissa. FA:n mukaan VSL 5 a § 1 momentin vaatimus on tarpeeton yritysasiakkaiden kohdalla. Lisäksi yritysasiakkaan kanssa voidaan sopia tiedonantomenettelyistä VSL 3 §:n nojalla toisin. Epäselvää on, miten vakuutuslainsäätelyssä voidaan sopia toisin velvoitteista, jotka koskevat ennen sopimuksen tekemistä kohdistuvaan aikaan. FA toteaa myös, että **valtioneuvoston asetuksessa vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta (5 §)** säädetään tarpeettomasti, että tiedot toimitetaan asiakkaalle paperilla, jollei tietojen toimittamista verkkosivustolla tai muulla pysyvällä tavalla koskevista säännöksistä muuta johdu. Direktiivi ei edellytä tällaisen ensisijaisuussäännön nimenomaista säätämistä. Asetusesityksen muut säännökset asettavat riittävällä tavalla edellytykset tietojen antamisen tavoille, eikä paperista tapaa tule tarpeettomasti pitää ensisijaisena.

FA toteaa, että **valtioneuvoston asetusta vahinkovakuutustietoja sisältävän asiakirjan laatimisesta, sen sisältämistä tiedoista, esitystavasta ja asiakkaalle antamisesta** koskevassa perustelumuistiossa todetaan, että vahinkovakuutuksia koskeva avaintietoasiakirja on annettava sen kunnan virallisella kielellä, jossa vakuutustuotetta tarjotaan. Perustelumuistiossa on viitattu kielilakiin. Direktiivin 20 artiklan mukaan asiakirja on annettava sillä kielellä, jota käytetään siinä jäsenvaltion osassa, jossa vakuutusta tarjotaan. FA:n mukaan tulkinta, jonka mukaan direktiivi viittaisi suomalaisen kielilain mukaisiin yksilöllisiin kunnallisiin tilanteisiin, on liian yksityiskohtainen tulkinta, eikä ole ollut direktiivin säätäjän tarkoitus. Niinpä viittaus kielilakiin tulisi poistaa. Esitys, jonka mukaan kaikkien vahinkovakuutusten, myös vapaaehtoisten vakuutusten, tarjoamisen yhteydessä tulisi jatkossa antaa muu kuin suomenkielinen avaintietoasiakirja, olisi pitkälle menevä muutos nykyiseen käytäntöön. Jos asetuksen teksti pysyy ennallaan, asetustekstistä tai muistiosta ei ilmene, missä kunnassa vakuutusta katsotaan tarjottavan siinä tapauksessa, että tarjoaminen tapahtuu internetin välityksellä tai muilla sähköisillä keinoilla. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

OP toteaa, että tietojen toimittamistavasta säännellään 5. lakiehdotuksen 5 a ja 7 §:ssä, ehdotuksessa valtioneuvoston asetukseksi vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta sekä voimassa olevassa vakuutuslainsäädännössä. Sekä vakuutuksenottajien että vakuutuksenantajien kannalta on selkeämpää, jos tietojen toimittamistapaa koskeva sääntely ja määrittely hyväksyttävälle toimittamistavalle ovat yhtenäisiä. Näin ei kuitenkaan ole, vaan lain eri kohdissa on eri vaatimukset tietojen toimittamistavoille. Lisäksi ehdotuksessa on jätetty avoimeksi, millä tavalla sijoitusvakuutusten vuosittainen kuluista ilmoittaminen on asiakkaalle annettava. Direktiivi edellyttää antamaan asiakkaalle pyynnöstä erittelyn kuluista. Tietojen toimittamistapoja koskeva sääntely pitää selkeyden vuoksi muotoilla yhdenmukaiseksi sekä ehdotettujen uusien säännösten, mutta myös voimassa olevan lain säännösten osalta. Samalla tulisi huomioida, että verkkopankki tai -palvelu, avoin verkkosivusto ja sähköposti eivät ole toisiinsa rinnastettavia tietojen toimittamistapoja.

OP katsoo, että ehdotuksessa **valtioneuvoston asetukseksi vakuutuksesta asiakkaalle annettavien tietojen toimittamistavasta** on teknisiä virheitä tai muita puutteita, joiden takia sen sisältö on vaikeasti hahmotettavissa. Asetuksessa on väärä perustelumuistio. Asetuksen 2 ja 3 §:ssä on väärä viittaus 5 §:än, vaikka tarkoituksenmukaisuudesta säädetään 4 §:ssä. Saman momentin 1 ja 2 kohdan välistä puuttuu ”tai”, mistä syystä jää epäselväksi se, että 1 ja 2 kohdat ovat vaihtoehtoisia. Lisäksi 5. lakiehdotuksen 5 a §:ssä viitataan asetukseen, mutta 7 §:ssä ei ole viittausta. On epäselvää, koskeeko asetus vakuutuslainsäädännön 7 §:n mukaista vuositiedottamista.

Vahinkovakuutuksia koskeva vakiomuotoinen asiakirja on tarkoitettu vain kuluttaja-asiakkaille ja se pitää rajata näin lainsäädännössä. Direktiivi ei edellytä, että asiakirja annettaisiin lakisääteisistä sosiaaliturvaan kuuluvista vakuutustuotteista. Vahinkovakuutuksia koskevaa vakiomuotoista asiakirjaa ei myöskään ole syytä edellyttää annettavaksi ryhmävakuutuksissa.

5 b §

FA mukaan henkilökohtaisen suosituksen (VSL 5 b §) ja hakijan vakuutustarpeen selvittämisen (VSL 4 b §) välinen ero ei ole kovin selvä. Erityisesti tilanne on uusi vahinkovakuuttamisessa, jossa henkilökohtainen suositus nähdään vieraana toimintatapana tai jopa mahdottomana antaa. Lakisääteisissä vakuutuslajeissa uusi sääntely on erityisen vierasta. Henkilökohtaista suositusta ja sitä direktiivissä vastaavaa termiä ”neuvonta” tulisikin selventää ja määritellä lisää perusteluissa, ja selventää sen eroa vakuutustarpeen selvittämiseen. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

6 §

FINE ehdottaa, että 6 §:ään tehdään ehdotettua 5 §:ää vastaava tekninen muutos siten, että myös 6 §:ssä käytetty ilmaisu *vakuutus sopimuksen päättäminen* korvataan yleiskielisellä ilmaisulla *vakuutus sopimuksen tekeminen*. Lisäksi FINE kiinnittää 6 §:n osalta huomiota tietojen antamisen tapaan. Vakuutus sopimuslakiin ehdotettu 5 a § koskee ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen toimittamisen tapaa; vastaavasti lain 7 §:ssä on määräys vuositiedotteiden antamisesta pysyvällä tavalla. Kumpikaan näistä lainkohdista ei koske 6 §:ssä säädettyä velvoitetta toimittaa vakuutus kirja ja -ehdot sopimuksen tekemisen jälkeen. FINE ehdottaa, että 6 §:ään lisätään tietojen antamisen tavan osalta viittaus 5 a §:ään.

3.2.3 Laki Finanssivalvonnan valvontamaksuista

Fiva ehdottaa harkittavaksi, onko tarpeen lisätä suuret asiamies yritykset maksuvelvollisiksi. Lähtökohtana on aikaisemmin ollut, että vakuutus yhtiöt maksavat valvontamaksua myös asiamiestensä toiminnan perusteella. Ottaen huomioon tulevasta sääntelystä suoraan asiamiestoimintaan kohdistuvat velvoitteet erityisesti asiamies yritysten rajat ylittävässä toiminnassa sekä suurten asiamies yritysten osalta Finanssivalvonnan valvontatoimien kustannukset olisi syytä kohdistaa suoraan asiamies yrityksiin. Lisäksi Fiva kiinnittää huomiota siihen, että sen jo nyt hyvin tiukka rahoitus puskuri supistuu edelleen tulevaisuudessa. Samalla Finanssivalvonnan resurssien lisäämiselle aiheutuu eneneviä paineita paitsi lainsäätäjän myös Euroopan keskus pankin toimesta. Fiva pitää välttämättömänä, että valvontamaksulaki turvaa jatkossakin Finanssivalvonnan rahoitus pohjan ja siten uskottavan valvonnan. Tämä voi edellyttää Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain pikaista muuttamista Finanssivalvonnan rahoitus-pohjan turvaamiseksi.

3.2.4 Muut huomiot

Oikeusrekisterikeskus toteaa, että työryhmämietinnössä ei ole arvioitu säännöksen mukaisten hyvämaineisuustarkastusten lisääntymisen vaikutusta muiden viranomaisten kuin Finanssivalvonnan ja Kuluttaja-asiamiehen osalta. Finanssivalvonnalle tiedot sakko- ja rikosrekisteristä luovutetaan tällä hetkellä Oikeusrekisterikeskuksesta manuaalisessa prosessissa. Oikeusrekisterikeskus huomauttaa, että virastojen välinen tiedonvaihto on mahdollista sähköistää. Oikeusrekisterikeskus on julkaissut viranomaisille tarkoitetun kyselyrajapinnan valtion keskitettyyn sanomavälityspalveluun (VIA). Rajapinnan kautta on mahdollista toteuttaa kyselyt rikos- ja sakkorekisterijärjestelmiin ja palauttaa suoraan kysyvään järjestelmään. Kyselyiden sähköistäminen olisi tarkoituksenmukaista erityisesti silloin, jos kyselymäärät kasvavat nykyisestä. Mikäli tietojen siirto Oikeusrekisterikeskuksen ja Finanssivalvonnan välillä sähköistetään, uusien tietoliikenneyhteyksien avaaminen aiheuttavat kustannuksia ja määrärahat muutoksiin on varmistettava. Arvio kustannuksista Oikeusrekisterikeskukselle yhden uuden liittymän rakentamiseen VIA-palveluun on noin 10.000–20.000 €, mikäli varsinaisiin lähdejärjestelmiin ei ole tarvetta tehdä mitään muutoksia.

TEM toteaa, että esityksen säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa 4.1 ehdotusta arvioidaan perustuslain 18 §:ssä säännellyn elinkeinovapauden kannalta. Jaksossa on mainittu perustuslakivaliokunnan vakiintuneet kannanotot elinkeinotoiminnan luvanvaraisuudesta. Koska lakiehdotuksessa on kyse rekisteröintimenettelystä, työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että jakson tekstiä täydennettäisiin tältä osin esimerkiksi seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on käytännössään rinnastanut rekisteröitymisvelvollisuuden valtiosääntöoikeudellisesti luvanvaraisuuteen (PeVL 15/2008 vp, PeVL 45/2001 vp ja PeVL 24/2000 vp)." Ministeriö ehdottaa, että jaksossa 4.1 käsiteltäisiin myös rekisteristä poistamista koskevaa perustuslakivaliokunnan kannanottoa (PeVL 58/2010 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt rekisteristä poistamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin rekisteröinnin epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa rekisteristä poistaminen vakaviin tai olen-

naisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että rekisteriin merkitylle mahdollisesti annetut huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 43/2013 vp, PeVL 17/2012 vp ja PeVL 58/2010 vp).

KKV pitää kannatettavana, että direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa säädettyä mahdollisuutta sallia tiettyjen vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoaminen siten, että vakuutusentarjoaja ei anna arviota vakuutuksen asianmukaisuudesta ja soveltuvuudesta asiakkaalle ei hyödynnetä Suomessa. Muussa tapauksessa kyse olisi heikennyksestä voimassa olevaan kuluttajansuojaan, jos riskiltään ja rakenteeltaan vaikeasti hahmotettavia sijoitusvakuutuksia voitaisiin myydä heikommassa asemassa oleville kuluttaja-asiakkaille ilman asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointia.

FA toteaa, että vakuutuslainsäädännön muutoksia koskevan lakiesityksen mukaan Suomi ei ottaisi käyttöön mahdollisuutta, jonka mukaan sijoitusvakuutuksen voi myydä ilman asiakkaasta tehtävää asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia (ns. execution only -myynti). Direktiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia yksinkertaisiksi katsottavien sijoitusvakuutusten myynnin tällä tavoin. Samanlainen mahdollisuus on käytössä myös Suomessa muita rahoitusvälineitä ja sijoituspalveluita koskevan MiFID-sääntelyn puolella jo nyt. Sääntely mahdollistaa esimerkiksi nettialustoilla ja verkkopankissa tehtävät sijoitukset huomattavasti helpommin. Esityksestä seuraisi, että erilaisia MiFID-sääntelyn alaisia sijoitustuotteita, esim. sijoitusrahastoja, voisi myydä tällä myyntimallilla, mutta samoja sijoitustuotteita ei voisi myydä tällä myyntimallilla sijoitusvakuutuksen alle liitettyinä sijoituskohteina. FA toteaa, että sijoitusvakuutus on tavallinen ja paljon käytetty sijoitusväline, joka mahdollistaa joustavan sijoittamisen. Pelkkä vakuutuslainsäädännön ei tulisi olla osoitus siitä, että tuote ei voi missään tapauksissa olla yksinkertainen. Ala on myös toimittanut valmistelun aikana esimerkkejä tuotteista, jotka voitaisiin katsoa yksinkertaisiksi eurooppalaisten kriteerien perusteella. Myös eurooppalainen lainsäätävä katsoo, että sijoitusvakuutus voi olla yksinkertainen, jos se täyttää alemmantasoisien sääntelyn edellytykset. Execution only -mahdollisuus tulisi sallia lainsäädännössä tulevia mahdollisuuksia silmällä pitäen. Vakuutusten tarjoajien tulee voida vastata parhaillaan tapahtuvaan voimakkaaseen asiakasodotusten muutokseen. Digitalisaation kehittyessä vakuutuksia tullaan myös tarjoamaan enemmän rajojen yli toisista EU-maista. Esimerkiksi Ruotsissa tullaan tämänhetkisten tietojen mukaan sallimaan execution only -myynti. Suomalaiset vakuutusyhtiöt joutuisivat perusteetta huonompaan asemaan ulkomaisten toimijoiden kanssa. FA toteaa, että asiakkaalta tulee joka tapauksessa selvittää vakuutuksen hakemiseen liittyvät tarpeet ja vaatimukset vakuutuslainsäädännön mukaisesti. Asiakkaalle tulee myös antaa samat tiedot tuotteesta Execution only -myynnissä kuin muissakin myyntimalleissa. LVK yhtyy FA:n lausuntoon.

FA:n tapaan myös OP katsoo, että ns. execution only -myynti tulisi sallia. OP huomauttaa esityksessä todettavan, että erilaisten sijoitustuotteiden tarjoamiselle on tarvetta luoda tasa-puoliset toimintaedellytykset EU:n rahoitusmarkkinoilla. Tavoite sijoitusvakuutuksia koskevan sääntelyn yhteensovittamisesta MiFID II -sääntelyn kanssa ei ole toteutunut siltä osin kuin se olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Sijoitusvakuutusten tarjoamista koskevaa sääntelyä valmisteltaessa on tärkeää huomioida finanssialan tuotteiden kehitys ja monenlaiset asiakkaat. Tuotteita tarjotaan useiden eri kanavien kautta ja on mahdollistettava myös se, että omatoiminen ja asiantunteva asiakas voi hankkia haluamansa tuotteen suomalaiselta palveluntarjoajalta myös digitaalisessa kanavassa. Yksinkertaisten sijoitusvakuutusten taloudellinen merkitys ja monimutkaisuus asiakkaalle ei olennaisesti poikkea esimerkiksi laajasti hajautetusta UCITS-yhdistelmärahastosta. On huomioitava, että direktiiviä täydentävä alemman tason sääntely on vielä tältä osin kesken. Tässä vaiheessa laadittu tiukempi sääntely vaikeuttaa suomalaisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä verrattuna niihin maihin, joissa vastaava myynti on sallittua. Sääntelyyn tulee jättää vielä varaus myöhempää tarkastelua varten, joka voidaan tehdä sitten kun alemman tason säännökset on vahvistettu.

Lisäksi OP toteaa, että vakuutusten tarjoamista harjoittavien henkilöiden ammattipätevyyttä ja tietojen koskevista vähimmäisvaatimuksista annettavassa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen perustelumuistiossa puhutaan valtioneuvoston asetuksesta. Lisäksi asetuksen 2 §:ssä viitataan vahinkovakuutusluokkaan, vaikka pitäisi viitata henkivakuutusluokkaan.

Myös EK katsoo, että esityksessä olisi sallittava yksinkertaisten sijoitusvakuutusten myynti ilman asianmukaisuus- tai soveltuvuusarviointia. Mahdollisuuden hyödyntämättä jättäminen tarkoittaa kansalliselle lainsäätäjälle jätetyn option sivuuttamista ja siten kansallista lisäsääntelyä, joka haittaa suomalaisen vakuutusalan kilpailukykyä. Vastaavanlainen helpotettu myyntimahdollisuus on omaksuttu myös em. MiFID II -sääntelyssä koskien rahoitusvälineitä ja sijoituspalveluja.

SAMMANDRAG

Arbetsgruppens slutrapport som innehöll utkast till lag och förordningar sändes den 20 april 2017 på remiss till sammanlagt 39 aktörer. Arbetsgruppens slutrapport och de övriga handlingar som gäller projektet har funnits tillgängliga på social- och hälsovårdsministeriets webbplats från och med den 20 april 2017. Tidsfristen för lämnande av utlåtande var 12 juni 2017. Social- och hälsovårdsministeriet förlängde remisstiden för justitieministeriet, Finansinspektionen, dataombudsmannen, Trafikförsäkringscentralen (TFC), Resebyråbranschens förbund i Finland rf och Finlands Försäkringsmäklarförbund rf. Finlands Försäkringsmäklarförbund rf:s utlåtanden har tagits emot den 22 juni 2017 och utlåtanden från de andra som nämns ovan har tagits emot den 16 juni 2017. Sammanlagt lämnades det in 28 utlåtanden. Av de aktörer som fått begäran om utlåtande lämnade 27 ett utlåtande, och dessutom lämnades ett utlåtande av AIG Europe Limited filial i Finland (AIG). Löntagarnas centralorganisationer Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf och Akava rf lämnade ett gemensamt utlåtande där de hänvisade till utlåtandena från Försäkringsmannaförbundet (FMF) rf, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf och Olycksfallsförsäkringscentralen TVK. Finlands Bank, Patent- och registerstyrelsen samt Finlands Aktuarieförening rf meddelade i sina utlåtanden att de inte hade något att anföra om propositionen.

På ett allmänt plan ansågs i flera av remisyttrandena (Finans Finland, Arbetsgivarna för servicebrancherna (PALTA), TFC, Finlands Näringsliv EK; Löntagarcentralorganisationerna Akava, FFC och STTK hänvisar till utlåtandet från Olycksfallsförsäkringscentralen TVK) att tidsfristen för genomförandet av de nödvändiga lagförslagen är strikt eller utmanande. I remisyttrandena konstaterades att försäkringsdistributörerna har endast ett fåtal månader tid att verkställa de ändringar som lagstiftningen förutsätter. En del av dem som gett utlåtande föreslog till och med att den nationella ikraftträdelsepunkten för lagstiftningen ska skjutas upp.

I flera utlåtanden (arbets- och näringsministeriet, Finans Finland, OP Gruppen (OP), PALTA, FMF, TFC, Finlands Näringsliv EK, Finlands Försäkringsmäklarförbund, Företagarna i Finland rf; FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från FMF) fäste man allmänt eller bestämmelsespecifikt uppmärksamhet vid de nationella bestämmelser som är strängare än direktivet och deras konsekvenser. Arbets- och näringsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket (KKV) (från konsument synpunkt) och Konsumentförbundet förhöll sig i princip positivt till dessa förslag. I övrigt förhöll man sig allmänt taget negativt till förslagen i fråga, men i fråga om förbudet för försäkringsmäklare att ta emot arvode delade sig synsätten främst i enlighet med den inbördes konkurrensen mellan företagen inom försäkringsbranschen (44 §). Enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning innehåller den föreslagna lagen inte i betydande utsträckning sådana nationella bestämmelser som medför kostnader för företagen. Arbets- och näringsministeriet framförde att de nationella bestämmelser som är strängare än i direktivet och deras eventuella belopp i euro borde specificeras närmare i motiveringen till propositionen. I övrigt konstaterades det i utlåtandena att de kostnader som regleringen förorsakar försämrar verksamhets- och konkurrensförutsättningarna för företagen inom försäkringsbranschen och indirekt för kundföretagen, eller till och med äventyrar dem särskilt i förhållande till utländska konkurrenter. Bestämmelserna ansågs också försämra branschens möjligheter att utveckla sin verksamhet. I en del av utlåtandena konstaterades det att bestämmelserna är ägnade att öka skyldigheterna i fråga om informationssystem, utredning, lämnande av information, dokumentering och rapportering. I utlåtandena ansågs det möjligt att kostnaderna för reformen överförs till priserna på försäkringar och att konsumenterna betalar för dem.

I några utlåtanden (justitieministeriet, Finans Finland, TFC, OP, Arbetspensionsförsäkrarna TELA; FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från TELA) fäste man uppmärksamhet vid att lagförslagen inte till alla delar är tydliga eller konsekventa. I en del av utlåtandena ansågs otydligheten

bero på att direktivet är svårtolkat och på att det finns bestämmelser på flera nivåer. Justitieministeriet betonade att man vid den fortsatta beredningen utförligt bör beakta att bestämmelserna och motiveringarna är tydliga.

I ett antal yttranden lyfte man fram speciella konsekvenser för verksamheten hos dem som bedriver försäkringsdistribution och som är föremål för vissa bestämmelser (bl.a. AIG i fråga om registrering av ombud, Resebyråbranschens förbund i Finland i fråga om vissa försäkringsförmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet) eller bestämmelsernas inverkan på verksamheten hos en viss kundgrupp (bl.a. Fastighetsförbundet i fråga om bostadsaktiebolagen och Disponentförbundet i fråga om disponenterna).

Utlåtandena om specifika bestämmelser gällde i huvudsak den föreslagna lagen om försäkringsdistribution och de anslutna förordningarna samt de ändringar som föreslås i lagen om försäkringsavtal. Enstaka iakttagelser om de övriga lagändringarna fördes också fram.

I fråga om *den föreslagna lagen om försäkringsdistribution* var de mest centrala bestämmelsespecifika frågor som behandlades i utlåtandena

- tillämpningsområdet (1-3 §)
- lämnande av straff- och bötesregisteruppgifter om en person som deltar i försäkringsdistribution till den försäkringsdistributör som är arbetsgivare för granskning av god vandel (14 § och 64 §)
- yrkeskompetensen (15-17 §)
- belöningssystemet (21, 28 och 44 §)
- förbudet mot korsförsäljning (30 §)
- skadeståndsskyldigheten och de administrativa påföljderna (59, 62 och 63 §).

Dessutom framhövdes i vissa utlåtanden att vissa placeringsförsäkringar ska kunna distribueras utan prövning av ändamålsenligheten eller lämpligheten för kunden (sk. execution only option för medlemsstaten).

I fråga om bestämmelserna om tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om försäkringsdistribution beaktades i utlåtandena definitionen av försäkringsdistribution och motiveringen till den (justitieministeriet), lagens tillämpning på gruppförsäkringar (OP) samt lagens tillämpning på arbetspensionsförsäkringsbolagen (Arbetspensionsförsäkrarna TELA; FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från TELA). Dessutom fäste Resebyråbranschens förbund i Finland i fråga om motiveringen till 3 § om vissa sidoverksamma försäkringsförmedlare uppmärksamhet vid skyldigheterna för försäkringsgivaren och en viss sidoverksam försäkringsförmedlare som avses i förslaget att ordna verksamhet i olika situationer som omfattas av tillämpningsområdet.

Justitieministeriet, dataombudsmannen, Rättsregistercentralen, PALTA, FMF och arbets- och näringsministeriet yttrade sig om förslaget om lämnande av uppgifter ur straff- och bötesregistren till arbetsgivare. FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från FMF. Enligt Rättsregistercentralens utlåtande kan man enligt 4 a § 1 mom. 2 punkten i straffregisterlagen (770/1993) och enligt propositionen enbart lämna uppgifter till Finansinspektionen för att bedöma god vandel. En privatperson kan få sitt straffregisterutdrag för att visas upp enbart på basen av straffregisterlagens 6 §, till exempel för att utreda straffregistret hos personer som arbetar med barn enligt 2 § i lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). Rättsregistercentralen kan inte ge ett straffregisterutdrag till en privatperson att företes till en försäkringsdistributör enligt gällande lag och förslaget. Tillika ansåg justitieministeriet och dataombudsmannen att förslaget inte är möjligt att genomföra. Om detta skulle bli möjligt ansåg PALTA och FMF att motiveringarna till lagsförslagets 14 § ska preciseras. Arbets- och näringsministeriet föreslog en bestämmelse för utländska personer (64 §) och vissa preciseringar till detaljmotiveringarna.

Finans Finland, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, AIG, FMF, PALTA och TFC yttrade sig om krav på yrkeskompetens. FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandena från FMF och TELA.

Finans Finland, OP, PALTA, FMF och Finlands Näringsliv EK yttrade sig om ersättningen till en person som deltar i försäkringsdistribution och om intressekonflikt (21 och 28 §). FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från FMF. Finans Finland och OP konstaterar att avsikten med 21 § är att förbjuda sådana ersättningssystem som står i strid med vad som är förmånligt för kunden. Finans Finland och OP företräder uppfattningen att motiveringarna i 2 mom. är striktare än vad direktivet förutsätter. Enligt Finans Finland och Finlands Näringsliv EK ska olika belöningsystem tillåtas om de inte är i strid med vad som är förmånligt för kunden. De föreslår att motiveringarna ändras så att de motsvarar MiFID -II direktivet. Trafiksäkerhetscentralen är enig med det som Finans Finland yttrat. Enligt PALTA och FMF är det vedertagen kutym att man företagsspecifikt kommer överens om hur försäljningsprioriteringarna och produkternas särdrag ska beaktas på bästa sätt.

Remissinstanserna hade olika åsikter om regleringen av försäkringsmäklares arvoden (44 §). Finans Finland, Finlands Näringsliv EK, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, Olycksfallsförsäkringscentralen TVK, Försäkrings- och finansrådgivningen FINE samt KKV (från konsumentsynpunkt) och Konsumentförbundet understödde från konsumentsynpunkt att förbudet för försäkringsmäklare att ta emot arvode enligt den gällande lagen bibehålls. TFC är enig med vad som yttrats av Finans Finland i frågan. FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandena från TELA och Olycksfallsförsäkringscentralen TVK. Flera av dem som gett utlåtande ansåg att oberoende ska säkras genom förbud att ta emot arvode. Finansinspektionen och KKV (från konkurrenssynpunkt) ansåg att det är motiverat att förbudet mot att ta emot arvode mildras och motiverade detta bl.a. med transparens och överensstämmelse med regleringen enligt MiFID II-direktivet. Att förbudet mot att ta emot arvode upphävs understöddes dessutom av Finlands Försäkringsmäklarförbund och, om det inte finns några tilläggskriterier för att hålla kvar förbudet, av Företagarna i Finland.

I fråga om bestämmelsen om förbud mot korsförsäljning (30 §) yttrade sig KKV, Finans Finland, OP, Finlands Näringsliv EK och Konsumentförbundet. KKV föreslår att bindning av försäkringsprodukter till bankprodukter ska förbjudas i lag också då det genomförs på något annat sätt än genom faktisk korsförsäljning t.ex. genom olika slag av rabattsystem. KKV har i sin utredningsverksamhet fått antydningar om att bindning av bank- och försäkringsprodukter till varandra genom rabattsystem kan försvåra verksamheten på marknaden till skada för konsumenterna. Ur konsumentsynpunkt understöder KKVt dessutom att man i bestämmelserna för tydlighetens skull och med tanke på konsumentskyddet inte har gjort den indelning i huvud- och biprodukter som görs i direktivet och som medför oklarheter, utan i fråga om försäkringar är korsförsäljning alltid förbjudet. Enligt Konsumentförbundet stärker förslaget kundens ställning. Finans Finland, OP och Finlands Näringsliv EK ansåg att ordalydelsen i arbetsgruppens förslag är strängare än vad som är tillåtet i direktivet. Det är fråga om onödig tilläggsreglering från vilken man bör avstå. Enligt Finans Finland, OP och Finlands Näringsliv EK saknar motiveringen till propositionen information om olägenheter som förorsakas konsumenterna. OP hänvisar till att det blir svårare att utveckla tjänsterna.

Finlands Försäkringsmäklarförbund, Företagarna i Finland och Disponentförbundet rf understödde att det sak vara tillåtet att användas en faktura för att betala försäkringspremien och försäkringsmäklarens arvode så att försäkringsbolaget redovisar försäkringsmäklarens arvode till försäkringsmäklaren i enlighet med vad som avtalats mellan försäkringsmäklaren och uppdragsgivaren (46 §).

Justitieministeriet, finansministeriet, Finansinspektionen, Finans Finland, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, TFC och Finlands Näringsliv EK yttrade sig om administrativa påföljder (59 §). FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från TELA. Justitieministeriet, finansministeriet och Finansinspektionen fäste uppmärksamhet vid motiveringarnas tillräcklighet och formuleringar. Finans Finland, TCF och Finland Näringsliv EK ansåg att det inte anförts tillräckliga skäl i motiveringarna för att utvidga tillämpningsområdet utöver det som föreskrivs i direktivet.

Finans Finland, OP, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, TFC och Finlands Näringsliv EK samt justitieministeriet och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE yttrade sig om skadeståndsbestämmelserna. Justitieministeriet och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE fäste uppmärksamhet vid ordalydelsen av bestämmelsen om försäkringsmäklarens skadeståndsansvar samt dess motiveringar (62 §). Försäkrings- och finansrådgivningen FINE ansåg att skador som ersätts personer som inte omfattas av avtalet är betydligt mer långtgående och de tillämpliga situationerna är mera omfattande än vad som är gängse praxis. Finans Finland, OP, Arbetspensionsförsäkrarna TELA, EK, TFC och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE ansåg att bestämmelsen om försäkringsbolags skadeståndsansvar (63 §) är onödigt eftersom saken är reglerad i den allmänt tillämpliga skadeståndslagen. FFC, STTK och Akava hänvisade till utlåtandet från TELA.

I fråga om bristerna och behovet att revidera ändringsförslagen i försäkringsavtalslagen yttrade sig i huvudsak KKV, Finans Finland, OP, TFC och Försäkrings- och finansrådgivningen FINE. KKV fäste uppmärksamhet vid behovet att utreda försäkringsbehovet omfattande och sättet på vilka informationen tillhandahålls samt terminologin. Försäkrings- och finansrådgivningen FINE ansåg det viktigt att påföljden för att man underlåter sig att utreda försäkringsbehovet förtydligas i motiveringarna. Konsumentförbundet anser att bestämmelserna om informationsplikt stärker kundens ställning. Å andra sidan ansåg speciellt OP att ändringsförslagen i försäkringsavtalslagen går för långt och att det är fråga om en nationell tilläggsreglering. TFC understödde inte att försäkringsavtalslagens bestämmelser om utrednings- och informationsskyldighet ska tillämpas på trafikförsäkring. Enligt TFC är minsta kravet att detaljmotiveringarna till dessa delar preciseras. TFC fäste även uppmärksamhet vid att information tillhandahålls företrädesvis i digital form.